

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

בפני כבוד השופט יוני לבני

1. פלוני
2. פלוני

תובעים

נגד

1. אולגה פיליצ'נקו
2. סרגיי פיליצ'נקו
3. כלל חברה לביטוח בע"מ
4. אינה סקיבנקו (אסיר)

נתבעים

עיריית פתח תקווה

מודיע

פסק דין

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
1. התביעה שלפנינו עוסקת במקרה טרגי וחמור במיוחד, שבמהלכו מצאה תינוקת קטנה, יסמין וינטה, בת 14 חודשים, את מותה בגן הילדים, תוך כדי הרדמה, בשל מעשה של סייעת שעבדה בגן. בעקבות מקרה זה הוגש כתב אישום נגד הסייעת (וכן נגד עובדת נוספת בגן), היא הורשעה על פי הודאתה ונגזרו עליה 17 שנות מאסר.
 2. נוכח אירועים אלה, הגישו התובעים – יורשי המנוחה (התובע 1), אמה (הנתבעת 2) ואביה (הנתובע 3) – תביעה נגד מנהלת הגן, אולגה פיליצ'נקו, ונגד בן זוגה, סרגיי פיליצ'נקו, הם הנתבעים 1-2, וכן נגד הסייעת, אינה סקיבנקו – היא הנתבעת 4. עוד הוגשה תביעה נגד חברת הביטוח של הגן (הנתבעת 3) שביטחה אותו בגין אחריות לנזקי צדדים שלישיים עד לגובה של מיליון ₪. בצד זה, שלחו הנתבעים 1-2 הודעת צד ג' נגד הנתבעת 4; הנתבעת 3 שלחה הודעת צד ג' לעיריית פתח תקווה שבתחומה נמצא הגן; והעירייה שלחה הודעת צד ד' למשרד התמ"ת.
 3. במהלך דיוני ההוכחות הושגה פשרה חלקית בין התובעים, הנתבעת 3 וצדדי ג' וד', שבמסגרתה ניתן לתובעים פיצוי בסכום של 1,060,000 ₪, כולל שכר טרחת עו"ד והוצאות משפט. בכך מוצתה התביעה נגד הנתבעת 3 וכן מוצו ההודעות לצדדי ג' וצדדי ד'.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 21260-06-18 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

העובדות שאינן במחלוקת

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

4. בשנת 2015 פתחה הנתבעת 1 גן ילדים בבעלותה ובניהולה בעיר פתח תקווה, בשם "מאשה והדוב". החל משנת 2016, חולק גן הילדים לשני גנים שמוקמו בשני מבנים שונים הניצבים בסמיכות זה לזה – האחד שבו שוהים בני השכבה הבוגרת (להלן: **גן הבוגרים**), והשני – שבו מצויים התינוקות הרכים (להלן: **הפעוטון**). על כל אחד מהגנים הופקדו מספר אנשי צוות: גן הבוגרים נוהל על-ידי הנתבעת 1 ביחד עם מספר סייעות; ובפעוטון, שבו שהו בתקופה הרלוונטית 12 תינוקות – הוצבו שתי סייעות: הנתבעת 4 וסייעת נוספת בשם ילנה. הנתבעת 4 החלה לעבוד בפעוטון לאחר שקודם לכן עבדה כשנה בגן הבוגרים, בצוותא עם הנתבעת 1.

5. הפיקוח על הפעוטון הופקד בעיקרו בידי אחותה של הנתבעת 1, אוקסנה (להלן: **אוקסנה**), שנהגה לפקוד את הגן פעם אחת מדי יום לפרק זמן של כחצי שעה. כמוה, נהגה גם הנתבעת 1 לפקוד את הגן בתדירות דומה. חלק מסדר היום בגן כלל שינה של הפעוטות. מדי יום נהג צוות הפעוטון להרדים את התינוקות במועדים קבועים.

6. ביום 16.5.2018 בשעות הבוקר, הביא התובע 3 את בתו יסמין (להלן: **המנוחה**), ילידת 2.3.2017, לפעוטון. בשעות הצהריים של אותו היום הייתה אמורה המנוחה לנום את שנת הצהריים. כפי שמפורט בכתב האישום שבו הודתה (ת"פ (מחוזי מר') 24262-06-18 **מדינת ישראל נ' סקיבנקו** (14.7.2019)), בסביבות השעה 14:00, תפסה הנתבעת 4 את המנוחה בזרועה, הטיחה אותה על מזרן ברצפת הגן, כיסתה את ראשה וגופה (ואת אלה של תינוק נוסף) בשמיכה כשראשה מופנה לעבר המזרן, הידקה את השמיכה ונשענה עליה באמצעות פלג גופה העליון. המנוחה ניסתה להשתחרר מאחיזתה של הנתבעת 4, ובשלב מסוים אף ביקשה להוציא את ראשה מבעד לשמיכה. או אז אחזה הנתבעת 4 את המנוחה בזרועה, הטיחה אותה במזרן, כיסתה את ראשה בשמיכה ושבחה והידקה אותה באמצעות גופה, באופן שלא הותיר לה פתח לנשימה. מצב דברים זה, שבמהלכו ניסתה המנוחה להיחלץ, ללא הצלחה, נמשך כעשר דקות, ולאחריו, הרפתה הנתבעת 4 מהשמיכה, אך הותירה את המנוחה כשהיא מכוסה מעל פניה עוד כשעה וחמישים דקות. בסביבות השעה 16:00 נמצאה המנוחה על-ידי סייעת בגן, כשאינה נושמת. מהגן הובחלה המנוחה לבית החולים בלינסון, ובתום ניסיונות החייאה נקבע מותה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 21260-06-18 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

טענות הצדדים

1

2

3 .7. לטענת התובעים, מות המנוחה נגרם בשל רשלנותם של הנתבעים. בהקשר זה מצביעים
4 התובעים על קביעותיו של בית המשפט המחוזי בתיקים הפליליים שנוהלו נגד הנתבעת 4
5 ונגד הסייעת ילנה, שמהן משתקפת, לדידם, מציאות קשה של אלימות ופחד ששררו
6 בפעוטון באופן תדיר, כפועל יוצא של התנהלותן של שתי הסייעות.

7

8 .8. לגישת התובעים, העובדה שמעשים חמורים מעין אלה התרחשו תדיר בגן הילדים מצביעה
9 באופן ברור על התרשלנותם של הנתבעים 1-2, בעלי הגן, ובמיוחד על התרשלנותה של
10 הנתבעת 1, שניהלה אותו בפועל. לדידם, רשלנות הנתבעים 1-2 התבטאה במספר היבטים:
11 ראשית, בהיעדר נוכחות בפעוטון, זולת ביקורים ספורדיים בתדירות נמוכה; שנית,
12 בהימנעות מצפייה בסרטוני מצלמת הווידאו שתיעדה את הנעשה בפעוטון, על אף "פעמוני
13 אזהרה" שצלצלו בקול; שלישית, בהעסקת עובדים בלתי מיומנים, וביניהם הנתבעת 4,
14 לאורך שעות ארוכות מאוד מדי יום; רביעית, בהימנעות מעשיית דבר אף לאחר שנודע שבין
15 צוות הסייעות בפעוטון שוררים יחסים עכורים ואף לאחר אירוע קודם שבו נהגה הנתבעת
16 4 באלימות כלפי ילדים; חמישית, בהנהגת שיטות הרדמה מסוכנות אשר הובילו בסופו של
17 דבר לתוצאה הטראגית בענייננו.

18

19 .9. לדברי התובעים, אחריות הנתבעים 1-2 נובעת מהיותם מעסיקה של הנתבעת 4, וכן באופן
20 ישיר, מהימנעותם מהפעלת כל פיקוח ובקרה על הנעשה בגן, על אף הסימנים המקדימים.
21 כן נובעת אחריותם מאי קביעת נהלים וכללים ברורים שיבטיחו את בריאותם ושלמות
22 גופם של הילדים. בהקשר זה טוענים התובעים כי יש לזקוף לחובת הנתבעים את העובדה
23 שנמנעו מלהביא לעדות את אוקסנה, אחותה של הנתבעת 1, שהייתה אחראית על הנעשה
24 בפעוטון, והייתה מודעת למתרחש בו.

25

26 .10. בהתייחס לנזקים, טוענים התובעים כי משעה שהמנוחה נפטרה בגיל כה רך, יש להחיל
27 בעניינה את ההלכה שנקבעה בע"א 10064/02 "מגדל" חברה לביטוח בע"מ נ' אבו חנא,
28 פ"ד ס(3) 13 (2005) (להלן: פרשת אבו חנא), ולערוך את חישוב אובדן כושר ההשתכרות
29 בהתאם לשכר הממוצע במשק הישראלי. לחלופין טוענים הם כי משעה שאבי המנוחה –
30 התובע 3, אוזח בדרכון רומני – כפי שהוצג בראיות, הרי שבמציאות של עולם גלובאלי, היה
31 בידיה של המנוחה, שהייתה זכאית אף היא לאזרחות רומנית מכוח הדין ברומניה, לעבוד
32 בכל אחת ממדינות האיחוד האירופי, ומכאן שניתן לחשב את בסיס השכר שלה לצורך
33 חישוב הפסדיה, על יסוד פוטנציאל ההשתכרות במדינות האיחוד. לעניין זה מפנים
34 התובעים, בין היתר, לאתר האינטרנט של האיחוד האירופי, שתדפיס ממנו צורף

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 לסיכומיהם, שממנו עולה כי אזרחי האיחוד רשאים לחפש עבודה במדינות הנמנות עמו
2 ולעבוד בהן ללא אשרת עבודה. בנסיבות אלה, גורסים הם כי אין כל "נפקות לשאלה היכן
3 התכוונו הורי המנוחה לחיות, ואין כל סיבה לקשור את עתידה של המנוחה, שעם
4 התברורה הייתה הופכת לאישה עצמאית, לתכניות הוריה". אשר לגובה השכר באיחוד
5 האירופי, שבים התובעים ומצביעים על פרסום רשמי מאתר האינטרנט של האיחוד, שלפיו
6 השכר הממוצע השנתי ברחבי האיחוד בשנת 2020 עמד על 2000 יורו לחודש. על יסוד כל
7 האמור, עותרים התובעים לפיצוי בראשי הנזק השונים, בסכום מצטבר של כ-2.1 מיליון
8 (או כ-1.77 מיליון ₪ לפי החלופה של השכר באיחוד האירופי), נוסף על פיצויים עונשיים,
9 ובניכוי הסכום שהתקבל כתוצאה מהסכם הפשרה החלקי אליו הגיעו, כאמור, התובעים
10 עם חלק מהנתבעים במהלך ההליך.
11
- 12 11. הנתבעים 1-2 טוענים מנגד, כי לא נפלה כל התרשלות בהתנהלותם, שכן הנתבעת 4 הייתה
13 סייעת מנוסה, מיומנת ובעלת המלצות, ומכאן שדובר באירוע מפתיע ובלתי צפוי שאי
14 מניעתו אינה משקפת חוסר סבירות. לדבריהם, הנתבעת 4 עברה הדרכה מפורטת בדבר
15 דרך הטיפול הראויה בילדים רכים, והודגש בפניה האיסור לנהוג באגרסיביות ולהשתמש
16 באלמות. עוד מצביעים הם על כך שהנתבעת 1 ואחותה אוקסנה נהגו לערוך ביקורי פתע
17 בפעוטון, במטרה לפקח על הנעשה בו. לטענתם, לנתבעת 1 לא הייתה כל ידיעה על טיפול
18 לא נאות בילדי הפעוטון והיא אף לא ידעה על יחסים עכורים בין הסייעות. לדידם, יש
19 לזקוף לחובת התובעים את הימנעותם מלהביא לעדות את אוקסנה ואת הסייעת הנוספת
20 ילנה, כדי שיעידו על מודעותה של הנתבעת 1 בנוגע להתנהלות בפעוטון. כך או כך, גורסים
21 הם כי אין בנמצא כל אחריות לנתבע 2, שבשום שלב לא היה בעל זיקה כלשהי לפעילות בגן,
22 ולא היה מקום לכלול אותו בכתב התביעה מלכתחילה.
23
- 24 12. בהתייחס לפיצוי, גורסים הנתבעים 1-2 כי משעה שהתובעים 2-3 הגיעו לישראל באשרת
25 תייר, שהו בה באופן בלתי חוקי ולא התכוונו להשתקע בה, הרי שאין כל בסיס לטענתם כי
26 יש לגזור את הפסד השתכרותה של המנוחה בשנים האבודות מהשכר בישראל. עוד דוחים
27 הם את טענתם החלופית של התובעים, כי יש לגזור את הפסד ההשתכרות מהשכר הנוהג
28 באיחוד האירופי, תוך שהם מצביעים על כך שהטענה נטענה לראשונה רק במשפט עצמו,
29 וכי ממילא לא הוכחה. תחת זאת גורסים הנתבעים 1-2 כי יש לגזור את הפסד ההשתכרות
30 של המנוחה בשנים האבודות מהשכר במולדובה, ארץ מוצאם של התובעים 2-3, כפי שהוכח
31 בחוות דעת המומחה לדין המולדבי שהובא לעדות מטעם ההגנה. עוד טוענים הנתבעים 2-
32 1 כי ככל שיימצא שיש לפסוק פיצוי בגין נזק לא ממוני – אף שלא הוכח שזקק מסוג זה
33 מזכה בפיצוי על פי הדין המולדבי, הרי שבהתאם לאמות המידה שנקבעו בפסיקה, יש
34 להעמידו על סכום שנע בין 500 ל-700 אלף ש"ח ₪. אשר להוצאות קבורה והטסת הגופה,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 סבורים הנתבעים 1-2 כי יש לפסוק לתובעים סכום של כ-8,200 ₪ בהתאם לחוות דעת
- 2 מומחה ההגנה. לבסוף מדגישים הם כי יש לדחות את עתירת התובעים לפיצוי עונשי, בשים
- 3 לב לכך שהאירוע הנדון נעשה לכל היותר ברשלנות, ולא בזדון, ולנוכח נדירותו של פיצוי
- 4 מסוג זה בדין הישראלי. בשקלול כל אלה, טוענים הנתבעים 1-2 שהתביעה "נבלעת" בפיצוי
- 5 שכבר התקבל בהסכם הפשרה החלקי, וכי ככל שייקבע פיצוי מעבר לו, הרי שיש להשית
- 6 את רובו על הנתבעת 4.
- 7
- 8 13. בצד כל האמור, מצביעים הנתבעים 1-2 על כך שהתובעים לא צירפו לכתב התביעה צו
- 9 ירושה, אף שהתביעה הוגשה גם על-ידי עיזבון המנוחה. משכך עותרים הם לדחיית התביעה
- 10 ולחלופין להתניית פסיקת הפיצוי בהמצאת צו ירושה.
- 11
- 12
- 13 14. אשר לנתבעת 4, הרי שזו אינה מתכחשת למעשים שיוחסו לה, ולכך שהיה בהם כדי להוביל
- 14 למות המנוחה, ואף אינה מבקשת להסתייג מקביעות בית המשפט בתיק הפלילי שבו
- 15 הודתה והורשעה. בצד זה מצביעה הנתבעת 4 על תנאי העבודה הקשים בהם עבדה; על כך
- 16 שנעדרה הכשרה והשכלה מתאימה לטיפול בילדים; על כך שבמעשיה לא חרגה מנהלי
- 17 ההרדמה שנמסרו לה; וכן על השפעתם החמורה של האירועים על חייה.
- 18
- 19 15. אשר לגובה הנזקים, טוענת הנתבעת 4 כי משעה שלמנוחה לא הייתה בשום שלב אזרחות
- 20 אירופית – אלא רק מולדבית, ממילא אין לגזור את בסיס השכר שלה מכל רמת שכר זולת
- 21 זו שבמולדובה. בהקשר זה מזכירה גם הנתבעת 4 כי המנוחה והוריה הם שוהים בלתי
- 22 חוקיים, ובתור שכאלה צפויים היו להיות מגורשים מישראל, ומכאן שאין ממש בטענתם
- 23 כי יש לחשב את בסיס השכר שלהם בהתאם לזה החל בישראל. בשקלול נתונים אלה,
- 24 ובשים לב לשכר הנמוך במולדובה, טוענת הנתבעת 4 כי גובה הפיצוי שלו זכאים התובעים
- 25 אינו עולה בהרבה על זה שהתקבל במסגרת הסכם הפשרה החלקי שבו נקשרו התובעים עם
- 26 הנתבעים והצדדים השלישיים. בהקשר זה, סבורה גם הנתבעת 4 כי אין מקום לפסיקת
- 27 פיצויים עונשיים, שכן לדידה, השיקולים העומדים ביסוד פסיקת פיצוי מסוג זה כבר הובאו
- 28 בחשבון בהליך הפלילי. לדידה, עיקר הפיצוי צריך להיות מושת על כתפי הנתבעים 1-2.
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

דיון והכרעה

1

2

3

4

אחריות הנתבעת 1

5

16. לטענת הנתבעים 1-2, התנהלות הנתבעת 1 – בעלת הגן ומי שניהלה אותו, לא חרגה

6

מסטנדרט ההתנהגות הסביר, והאירוע שהתרחש היה בלתי צפוי ובלתי נמנע. בחינת מהלך

7

האירועים מצביעה על תמונה שונה.

8

9

17. נראה כי לא יוכל להיות חולק בדבר קיומה של חובת זהירות של צוות הגננות והסייעות

10

בגן הילדים – לא כל שכן של הגננת הראשית, שהיא גם מנהלת גן הילדים ובעליו – כלפי

11

תינוקות, פעוטות וילדים, אשר מובאים לגן על-ידי הוריהם, לומדים בו ומשחקים בו לאורך

12

שעות ארוכות מדי יום. חובה זו מקורה באחריותם של כל אלה לשמור על הילדים, להשגיח

13

עליהם, להבטיח את בריאותם הפיזית והנפשית, את בטיחותם ואת רווחתם. עוד נובעת

14

היא מהאמון שרוחשים הורי הילדים בצוות החינוכי שבגן, שעה שהם מפקידים בידיו את

15

היקר להם מכול, תוך אמונה כי בתום יום הלימודים ישובו הילדים לביתם, בריאים

16

ושלמים.

17

18

18. היבט אחר שממנו נגזרת חובת הזהירות נוגע למאפייניו של הילד הקטין, אשר טרם פיתח

19

"מנגנוני הגנה, מנגנוני בקרה ומנגנוני שיקול דעת שבגיר מחזיק בהם, ובדרך הדברים

20

הרגילה ניתן לצפות כי עלול הוא להיפגע בידי גורם חיצוני או להביא נזק על עצמו ועל

21

זולתו, בין במעשה בין במחדל" (ראו ע"א 2061/90 מרצלי נ' מ"י, פ"ד מז(1) 811,802 (1993)

22

(להלן: עניין מרצלי)). בצד הפערים המנטליים, מתבטאת הקטינות גם בפערים פיסיים,

23

שמקורם בכך שגופו של הקטין "חלש והדבר חושף אותו ביתר לפגעי העולם הסובב אותו"

24

(שם). הדבר מקבל משנה תוקף ככל שגיל הקטין קטן יותר, לא כל שכן כשמדובר בתינוקות,

25

שאו נדרש פיקוח צמוד לשם הבטחת סביבה בטוחה (ת"א (שלום י-ם) 13115/04 חבשוש נ'

26

מרכז קהילתי אפרת (26.10.06)); ת"א (שלום י-ם) 8815/05 פלונית נ' כהן (10.4.2011)).

27

כפי שנאמר באחת הפרשות –

28

29

אם הקטין חסר את אותם "מנגנוני-הגנה, מנגנוני-בקרה ומנגנוני שיקול-דעת",
לא כל שכן התינוק; אם גופו של הקטין חלש וחשוף לפגעי העולם, על אחת כמה
וכמה גופו של העולל (...). כל אלה מחייבים את אנשי צוות הגן, המופקדים על
שלומם ובריאותם של הטף, לשיקול דעת זהיר ולנקיטת אמצעי זהירות קפדניים,
פן יאונה לילדים רע. ההורים המותירים את היקר להם מכל בידי אנשי צוות הגן
צריכים לדעת, כי אלה האחרונים נוקטים בכל צעד סביר להיטיב עם ילדם
ולהשיבם בשלום לחיק ההורים" (ע"א 10083/04 גודר נ' המועצה האזורית

30

31

32

33

34

35

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצי'נקו ואח'

תיק חיזוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 מודיעים, פס' 8 (15.9.2005); ראו גם ת"א (מחוזי חיפה) 10319/96 לוגסי נ'
2 עיריית קריית אתא, פס' 8 (19.5.2002).
3
- 4 19. היבט אחרון שעומד בבסיס חובת הזהירות, נגזר מיכולתו המוגבלת של הפעוט להשמיע
5 קול ולדווח באופן מילולי על נזקיו, על כאביו, על מצוקותיו ועל דרך התרחשותם. מצב
6 דברים זה מחייב את צוות הגן בפיקוח הדוק, קרוב ועקבי במטרה לאתר קשיים אפשריים,
7 להתמודד עמם ולהבטיח את שלומו ובטחונו של הפעוט.
8
- 9 20. מעבר ליחסי האמון המיוחדים הנוצרים בין צוות גן הילדים לילדי הגן, נגזרת חובת
10 הזהירות של בעליו של גן ילדים או של המחזיק בגן, גם מכוח היותו המחזיק במקרקעין.
11 כידוע, החזקה במקרקעין מקימה למחזיק חובת זהירות כלפי אלה המבקרים בשטחם,
12 לרבות עקב סיכון הנובע מפעולה אקטיבית המתבצעת עליהם. זאת, בשים לב להיותו של
13 המחזיק בעל הסיכוי הגבוה ביותר לחזות את הסיכונים הטמונים בפעילות המתבצעת על
14 גבי המקרקעין, לנקוט אמצעי זהירות ולמנוע את התממשותם (ראו למשל 1068/05 עיריית
15 ירושלים נ' בן יצחק, פס' 12-13 (14.12.2006)). כשמדובר במקום בעל אופי ציבורי, עשויה
16 חובת הזהירות של המחזיק, בנסיבות מתאימות להתפרש גם אל עבר מניעת פעילות פלילית
17 המתרחשת על גבי המקרקעין, ובלבד שאין מדובר בפעילות שהיא בלתי צפויה, אלא בכזו
18 שהיא בגדר התממשות של סיכון סביר (ע"א 915/91 מ"י נ' לוי, פ"ד מח(3), 45, 67 (1994);
19 ע"א 3510/99 ולעס נ' אגד, פ"ד נה(5) 826 (2001) (להלן: פרשת ולעס)).
20
- 21 21. בצד שיקולים אלה, קשה לחשוב על שיקולי מדיניות משמעותיים העומדים נגד הטלת
22 אחריות על מנהל גן הילדים או בעליו. ודוק: כשמדובר בפעוטות בגיל כה צעיר, לא קיים
23 חשש של ממש מעלות הנובעת מזהירות יתר; בשונה מהטלת אחריות פיקוחית על גורם
24 חיזוני (פעמים רבות המדינה עצמה), אין מדובר בהחצנת עלות לגורם נעדר זיקה לפעילות
25 או כזה שאינו נהנה ממנה, אלא להיפך – בהפנמת העלויות האמיתיות של הפעילות על-ידי
26 הצד הרלוונטי; ובידי הגן אף לבצע חלוקת נטל יעילה באמצעות העלאת מחיר הרישום לגן.
27
- 28 22. אשר לחובת הזהירות המוטלת במישור הקונקרטי על בעלי גן ילדים, כלפי פעוטה הנפגעת
29 ממעשה של סייעת המועסקת בו, הרי כפי שנאמר בפרשת ולעס, בעת בחינת קיומה, יש
30 לבחון שורה של שיקולים, ובכלל זה: "אם היה הנתבע מודע להתרחשות הקרבה של
31 המעשה העבריני (בהקשר זה יש לבחון לא רק את הספונטניות והפתאומיות של המעשה
32 העבריני עצמו, אלא גם את התנהגותו של העבריין עובר למעשה); האם התרחשו בעבר
33 במקום האירוע אירועים דומים; האם שכיחים באותה סביבה מעשים פליליים; האם
34 המעשה העבריני שאירע הינו מעשה שיגרתי או שמא היה חריג באופיו; והאם היה הנתבע
35 בעל השליטה והפיקוח על העבריין". שאלות אלה יידונו בעת בחינת קיומה של התרשלות

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 מצדה של הנתבעת 1 (על החפיפה שבין שאלת ההתרשלות לשאלת חובת הזהירות במישור
2 הקונקרטי, ראו אריאל פורת, "דיני נזיקין: עולות הרשלנות על פי פסיקתו של בית המשפט
3 העליון מנקודת מבט תיאורטית" ספר השנה של המשפט בישראל תשנ"ו, 373, 397
4 (אריאל רוזן-צבי עורך, 1997)).

5

6 האם הפרה הנתבעת 1 חובות אלה?

7

8 23. בראשית, יש לעמוד על מצב העניינים העובדתי בפעוטון, בימים שקדמו לאירועים נושא
9 עניינו. על מצב דברים זה ניתן ללמוד מהכרעת הדין המרשיעה בעניינה של הנתבעת 4.
10 כידוע, בהתאם לסעיף 42 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: **פקודת**
11 **הראיות**), קביעות אלה הן קבילות כראיה לכאורה בהליך שלפנינו – שהנתבעת 4 היא אחד
12 הצדדים לו, גם בנוגע לנתבעת 1 אף שזו לא הייתה צד להליך הפלילי (ראו ע"א 4256/91
13 **אררט נ' שידלובסקי**, פ"ד מט(5) 139, 141 (1996); יעקב קדמי **על הראיות** 1558, 1560
14 (חלק שלישי-2009) (להלן: **קדמי**)). משעה שאיש מבין הצדדים לא ביקש לסתור קביעות
15 אלה או לחלוק עליהן, ניתן להתייחס אליהן כאל עובדות שהוכחו גם בהליך דנן.

16

17 24. במסגרת הכרעת הדין, הודתה הנתבעת 4 כי זמן לא רב לפני האירועים נושא התביעה
18 שלפנינו, היא נהגה באלימות כלפי התינוקות בפעוטון. בתוך כך, במספר הזדמנויות הניחה
19 הנתבעת 4 שמיכה על ראשם וגופם של התינוקות בגן הילדים; במקרה אחד הידקה את
20 השמיכה סביב ראשו וגופו של תינוק תוך שהיא מונעת ממנו יכולת לזוז ולנשום; במספר
21 הזדמנויות היא אחזה בתינוקות בפרק ידם, הרימה אותם בכוח באוויר תוך שהיא הולכת
22 ומטלטלת אותם והטיחה אותם בחוזקה על מזרן ברצפת הגן; באחד המקרים היא בעטה
23 בישבנה של תינוקת; במקרה אחר אחזה בחוזקה בידה של תינוקת, הרימה אותה באוויר
24 טלטלה אותה, הטיחה אותה על המזרן ובהמשך גררה אותה בכוח בחדר בגן; במקרה נוסף
25 הניחה הנתבעת 4 דלי על ראשו של תינוק בגן, ובהמשך תפסה בחוזקה תינוקת ששיחקה
26 בבריכת הכדורים בגן הילדים, הרימה והטיחה אותה בחוזקה על רצפה; ובשמונה
27 הזדמנויות שונות היא תקפה תינוקות שונים בגן בכך שהטיחה אותם בחוזקה לעבר הרצפה
28 וזרקה אותם בכוח לעבר הטרמפולינות.

29

30 25. בדיון לפני הוסיפה הנתבעת 4 ומסרה תיאורים בנוגע למעשים שביצעה לכאורה, סייעת
31 נוספת, ילנה, שעבדה עמה בפעוטון. לדבריה, ילנה "הייתה מרביצה עם המגבת לתינוק";
32 ו"זורקת צעצועים מפלסטיק על הילדים כדי שיסתכלו עליה". בצד זה, ציינה הנתבעת 4 כי
33 אף לה עצמה היו "תקריות עם הילדים" (פ/22.6.21, עמ' 49, שי' 15-30).

34

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 26. נראה שאין חולק שהנתבעת 1 לא נטלה חלק במעשים אלה, לא נכחה בעת ביצועם ולא
2 ידעה עליהם בבירור – למצער באופן ישיר, מלא ופרטני. אשר על-כן, ביסוד שאלת
3 התרשלותה יש לבחון אם היה על הנתבעת 1 לדעת על מעשים אלה, ואם היה בידה למנוע
4 את התוצאה הטראגית שהתרחשה בזמן אמת.
5

קבלת הנתבעת 4 לעבודה – האם התרשלות?

6
7
8 27. לטענת התובעים, רשלנותה של הנתבעת 1 התבטאה, בראש ובראשונה, בעצם העסקת
9 הנתבעת 4 כסייעת בגן ילדים, אף שנעדרה כל הכשרה פורמאלית (פ/22.6.21, עמ' 43, ש'
10 29-32). לא ראיתי לקבל טענה זו. אכן, בחירת אדם נעדר הכשרה פורמאלית לתפקיד
11 הדורש הכשרה שכזו עשויה להקים למעסיק אחריות ישירה לגרם הנזק. ואולם, לשם
12 ביסוס טענה שכזו, יש להראות תחילה כי לסוג העבודה שבנדון נדרשת הכשרה פורמאלית,
13 ולמצער שמדובר בסטנדרט התנהגות מקובל, המעיד על סבירות, עד כי בחירת עובד שנעדר
14 הכשרה שכזו עולה כדי התרשלות. בענייננו, נמנעו התובעים מלהצביע על חובה פורמאלית
15 או אף על סטנדרט התנהגות רווח שלפיו סייעות בגני ילדים הן בעלות הכשרה מסוג זה.
16

17 28. אמנם, אין די בסטנדרט התנהגות רווח לבדו כדי לקבוע שלא נפלה התרשלות בגיוס
18 הסייעת (ראו והשוו דני"א 7794/98 משה נ' קליפורד, פ"ד נו(4) 721 (2003)). ברי גם כי אין
19 משמעותו של אותו סטנדרט התנהגות, אפילו יוכר כסביר, כי ניתן לקבל לתפקיד, "כל
20 אחד", וייתכן כי גיוס אדם נעדר הכשרה או ניסיון רלוונטיים, לא כל שכן "שור מועד",
21 יעלה כדי התרשלות. אלא שבעניינה של הנתבעת 4, מדובר בסייעת שקודם לעבודתה
22 בפעוטון, עבדה מספר שנים בגן אחר, ללא כל תלונה ידועה על התנהגותה, ואף תוך שלפי
23 הנטען, חלק מההורים של ילדי הגן הקודם, העבירו את ילדיהם לגן "מאשה והדוב" עם
24 מעברה אליו, המליצו עליה ושמחו לראותה בגן (פ/22.6.21, עמ' 53, ש' 20-23; תצהיר
25 אלונה מלכי, סעיף 5; תצהיר הנתבעת 1, סעיף 8; פ/22.6.21, עמ' 63, ש' 4-12). יתרה מכך,
26 לאחר עבודתה בגן הקודם, עבדה הנתבעת 4 שנה נוספת בגן הבוגרים תחת עיניה הפקוחות
27 של הנתבעת 1 (פ/22.6.21, עמ' 43, ש' 31-32; עמ' 45, ש' 5-8), ולא נטען כי התנהגותה
28 בתפקיד זה לקתה בהתרשלות. נוסף על כך, בהתאם לטענות שלא נסתרו, הנתבעת 4 גויסה
29 לתפקיד לאחר ריאיון בן שעה וחצי שבמהלכו נשאלה שאלות בנוגע לניסיונה ואף הציעה
30 שמות של ממליצים (פ/22.6.21, עמ' 44, ש' 1-31).
31

32 29. בהקשר הדברים יצוין כי אף בנוגע לסייעת ילנה, שעבדה ביחד עם הנתבעת 4 בפעוטון, לא
33 הוכח כי התגלעה רשלנות בעצם גיוסה, כשלעניין זה יוזכר שקודם למעברה לפעוטון, עבדה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 ילנה עם הנתבעת 1 בגן הבוגרים במשך שנה וחצי (פ/1.7.21, עמ' 79, שי' 28-29). בנסיבות
2 אלה, לא עלה בידי התובעים להוכיח התרשלות בעצם העסקת הנתבעת 4 כסייעת.

3

4

התרשלות בפיקוח?

5

6 30. ואולם, שאלה נפרדת מעצם קבלת הנתבעת 4 לעבודה, והעסקתה בגן, היא שאלת הפיקוח
7 על עבודתה. אף שלנתבעת 4 היה ניסיון קודם בעבודה עם ילדים בגן אחר, כמו גם, כאמור,
8 ניסיון בעבודה משותפת בת כשנה ביחד עם הנתבעת 1 בגן הבוגרים, נראה מדבריה כי בכל
9 הנוגע לעבודה עם תינוקות – עבודה שהנתבעת 4 הגדירה כקשה יותר מהעבודה בגן הבוגרים
10 (פ/22.6.21, עמ' 46, שי' 19-20), ניסיונה היה מצומצם יותר (פ/22.6.21, עמ' 45, שי' 21-22;
11 עמ' 51, שי' 8-9). על רקע זה, ניתן וצריך היה לצפות כי ניהולו היומיומי של הפעוטון לא
12 יתמצה במרבית הזמן בשתי סייעות, ללא גנת ראשית, אלא שגורם מנוסה מצוות הניהול
13 של הגן או גורם בכיר אחד, ינכח בפעוטון באופן קבוע ולמצער יבקר בו בתדירות גבוהה
14 ובאופן ממושך. זאת, הן במטרה להדריך, לכוון ולהוביל את מהלך העניינים בפעוטון כדי
15 להבטיח שהדברים מתנהלים כשורה, במישור המקצועי וההתנהלותי כאחד; הן לשם
16 הכוונת התנהגות הסייעות ולשם ריסון והרתעה מפני התנהגויות אסורות.

17

18 31. לדברי הנתבעת 4, בפועל הנתבעת 1 נהגה לבוא לפעוטון פעם אחת ביום לכחצי שעה-שעה
19 (פ/22.6.21, עמ' 47, שי' 6-9); בעוד הגורם המרכזי שהיה מופקד על הפעוטון, אחותה של
20 הנתבעת 1, אוקסנה (פ/22.6.21, עמ' 45, שי' 19-27), "דגמה" את המתרחש בפעוטון, "3-4
21 פעמים בשבוע" לפרק זמן של כחצי שעה ("היא הייתה מגיעה ונכנסת ושואלת מה נשמע");
22 פ/22.6.21, עמ' 45, שי' 33-46, עמ' 1-6). בתצהירה ובהמשך לכך בעדותה, טענה תחילה
23 הנתבעת 1 כי פקדה את הפעוטון בתדירות גבוהה יותר, ואף מספר פעמים ביום ("במהלך
24 היום אני הייתי מגיעה מספר פעמים הייתי שואלת אותן ומדברת עם הבנות כל הזמן, גם
25 אוקסנה באותה צורה יכלה לבוא במהלך היום מספר פעמים", פ/1.7.21, עמ' 79, שי' 14-
26 13; תצהיר הנתבעת 1, סעיפים 5-6). ואולם, בהמשך לכך, שינתה מגרסתה, והודתה בסופו
27 של דבר כי הגיעה לפעוטון פעם אחת ביום, ואולי אף פחות, ובמועדים קבועים וצפויים
28 יחסית ("לשאלת בית המשפט אני מאשרת שבאתי פעם אחת ביום לחצי שעה"; "הייתי
29 מגיעה כמעט מדי ערב", פ/1.7.21, עמ' 79, שי' 24; עמ' 85, שי' 16-20); בעוד אחותה אוקסנה
30 הגיעה לפעוטון פעם אחת נוספת לאותו פרק זמן (פ/1.7.21, עמ' 79, שי' 24-25).

31

32 32. מצב דברים שבו שתי סייעות מצויות לבדן עם 12 תינוקות במשך שעות ארוכות מדי יום,
33 ללא פיקוח של גנת מנוסה, זולת גיחות קצרות, אינו עולה בקנה אחד עם סטנדרט

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 ההתנהגות הסביר המצופה ממנהלת הגן. במיוחד נכונים הדברים נוכח "פעמוני אזהרה"
2 שצלצלו בזמן אמת ולא זכו למענה. על כך להלן.

פעמוני אזהרה

3
4
5
6 33. בעדותה טענה הנתבעת 4 כי מסרה לאוקסנה, בזמן אמת, על היחס הקשה שנקט בגן כלפי
7 הפעוטות (אף שלדידה, מי שנקטה ביחס כזה הייתה בעיקר ילנה). לטענתה, אוקסנה
8 השיבה שתטפל בכך, אך לא עשתה דבר (פ/22.6.21, עמ' 49, ש' 19-20; עמ' 50, ש' 1-22;
9 עמ' 54, ש' 11-14). עוד הדגישה הנתבעת 4 כי הגם שלא אמרה לאוקסנה להעביר את המידע
10 לנתבעת 1, היא הייתה בטוחה שאוקסנה תעשה כן. בהקשר זה הצביעו התובעים על עדויות
11 שנשמעו בדבר היחסים הקרובים שבין הנתבעת 1 לאוקסנה, שסייעה לה בפיקוח על צוות
12 העובדות בגן, ונהגה לבקר בפעוטון (ראו לעניין זה דברי בתה של הנתבעת 1, אלונה,
13 פ/22.6.21, עמ' 62, ש' 23; עמ' 62, ש' 33 – עמ' 63, ש' 3). אף הנתבעת 1 עצמה אישרה כי
14 יחסיה עם אוקסנה היו "טובים, כמו יחסים בין שתי אחיות" (פ/1.7.21, עמ' 78, ש' 24-25);
15 וכי אוקסנה, שהגיעה לפעוטון מדי יום (פ/1.7.21, עמ' 79, ש' 2-3), נהגה לעדכן אותה על כל
16 התרחשות שקרתה בפעוטון (פ/1.7.21, עמ' 83, ש' 16-28; עמ' 85, ש' 16-18). לדבריה,
17 "כאשר היא הייתה חוזרת לעבודה הייתה מספרת לי, במידה והיה משהו חשוב אוקסנה
18 הייתה מיד מתקשרת אלי ומדווחת ליי" (פ/1.7.21, עמ' 84, ש' 5-6).

19
20 34. דא עקא, שגרסתה של הנתבעת 4 בהקשר זה לא הייתה אחידה: בעוד שבתחילה היא מסרה
21 שלא סיפרה לאוקסנה באופן מפורש על מעשי האלימות כלפי הפעוטות ("סיפרתי לאוקסנה
22 שקשה, לא סיפרתי לאוקסנה על האירועים"); בהמשך, סייגה את גרסתה, וטענה שאמרה
23 לאוקסנה "שילנה מתנהגת לא יפה לילדים... ושהיא מלמדת אותי דברים לא יפים", תוך
24 שהיא מדגישה שלא אמרה לה "ספציפית על זריקת המגבות והצעצועים". לבסוף, לנוכח
25 שאלות נוספות שהופנו לעברה, אישרה הנתבעת 4 כי סיפרה לאוקסנה שילנה נוהגת
26 באגרסיביות כלפי הפעוטות. מכל מקום, אף אם נניח שכל שאמרה הנתבעת 4 לאוקסנה
27 הוא שהאווירה בפעוטון הייתה קשה, ושכך התמצו הדברים שמסרה אוקסנה לנתבעת 1
28 הקרובה אליה, היה בכך כדי להקים לנתבעת 1 חובה לבחון את הדברים לעומק, לברר,
29 לשאול – אולי אף לחדד את הנהלים או לרענן את צוות הפעוטון, כדי להבטיח שמקרים
30 מעין אלה לא יישנו.

31
32 35. זה המקום לציין כי אוקסנה עצמה לא הובאה לעדות על-ידי הנתבעים. משעה שמדובר
33 באחותה של הנתבעת 1, עובדת הגן, המצויה בקשר קרוב עמה; ומשעה שאוקסנה היא, על
34 פניה, עדה זמינה ונגישה בעבור הנתבעת 1, ומי שמצויה "בשליטתה", יש לזקוף את אי
35 הבאתה לעדות לחובתה (לכלל שלפיו צד הנמנע מלהביא עד המצוי בשליטתו, חזקה כי

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 העדות הייתה פועלת לטובת הצד שכנגד, ראו למשל ע"א 548/78 פלונית נ' פלוני, פ"ד לה(1)
2 736 (1980); קדמי-חלק רביעי, בעמ' 1889-1890; ת"א (שלום פ"ת) 37623-02-15 פלוני נ'
3 רשיונל סיסטמס בע"מ (15.7.2018); ת"א (שלום חדרה) 5054-01-09 מוסא נ' מועצה
4 מקומית פוריידס ((29.1.2012)).
5
6 36. יתרה מכך, זמן לא רב לפני האירועים נושא תביעה זו, הוגשה נגד הנתבעת 4 תלונה
7 למשטרה בגין מעשה אלימות שביצעה לפי הנטען כלפי אחד מילדי הגן (פ/22.6.21, עמ' 51,
8 ש' 14 – עמ' 52, ש' 17). בהתאם לתיאור האירוע, השתמשה הנתבעת 4 בבקבוק כדי להפריד
9 בין שני ילדים מתקוטטים, תוך מגע בכתפו של אחד מהם (תצהיר הנתבעת 1, סעיף 4). מבלי
10 לקבוע ממצאים בנוגע לאירוע זה, אשר לפי דברי הנתבעת 4, התלונה במשטרה בעניינו
11 נסגרה מבלי שהיא התבקשה להעיד, הרי שעצם התרחשותו הייתה צריכה לחדד את
12 רגישותה של הנתבעת 1, ולהגביר את פיקוחה על הנעשה בפעוטון. העובדה שעליה אין
13 חולק, לפיה הנתבעת 1 זימנה את הנתבעת 4 ל"שיחת בירור נוקבת שהסתיימה בנויפה
14 והתראה חמורה" (תצהיר הנתבעת 1, סעיף 4; פ/22.6.21, עמ' 54, ש' 15-21), ולדברי בתה
15 של הנתבעת 1 אלונה, אף נערך לה שימוע (פ/22.6.21, עמ' 63, ש' 28-32), אך מדגישה את
16 העובדה שהייתה ערה בזמן אמת לפוטנציאל הקושי הגלום בהתנהלותה של הנתבעת 4 מול
17 ילדי הפעוטון.
18
19 37. בצד זה יש להזכיר אירוע נוסף שבו זיהתה הנתבעת 1 סימן ליד עינה של המנוחה (תצהיר
20 הנתבעת 1, סעיף ה(5)) – לדברי התובעים "סימן כחול גדול וטרי" (תצהיר התובעת 2, סעיף
21 15). אמנם, לא הוכח כי סימן זה היה פועל יוצא של מעשה אלימות מצד הצוות. לפי
22 הנתבעת 1 נמסר לה על-ידי אנשי הצוות כי הסימן נגרם לאחר שהמנוחה נפלה מהמיטה
23 בביתה. התובעת 2 מצדה מסרה כי נאמר לה על-ידי הורים בגן שהסימן נגרם עקב נפילה
24 של המנוחה מהמיטה בגן במהלך שנת הצהריים (כשבד בבד מסרו התובעים כי בזמן אמת
25 נמסרה להם גרסה שונה לפיה המנוחה קיבלה מכה מצעצוע בגן (תצהיר התובעת 2, סעיף
26 15; תצהיר התובע 3, סעיף 14)). עם זאת, הצטרפותו של אירוע זה לאירוע הנוסף שתואר
27 ולנתונים נוספים שעליהם נעמוד, היו אמורים להדליק לנתבעת 1 "נורה אדומה" ולחייב
28 הגברת פיקוח.
29
30 38. זאת ועוד, בעדותה לפניי מסרה הנתבעת 4 כי סיפרה לאוקסנה שנוכח המצב הקשה
31 בפעוטון, היא רוצה לעזוב (פ/22.6.21, עמ' 50, ש' 5). לדבריה, בין היתר היא הלינה בפניי
32 אוקסנה על שעות העבודה הארוכות שבהן נדרשה לטפל ב-12 תינוקות – אשר התפרשו על
33 פני כ-12 שעות לאורך חמישה ימים בשבוע, ועל 6 שעות ביום שיש, עם הפסקה אחת של
34 חצי שעה במהלך היום (פ/22.6.21, עמ' 46, ש' 11-26). לדברי הנתבעת 4, כמה חודשים לפני

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 האירוע, היא ביקשה מאוקסנה "לעבוד קצת פחות, כי היה לי קשה לעבוד 12 שעות שיש לי
2 גם שני ילדים קטנים בבית", ואוקסנה השיבה שתדבר עם הנתבעת 1, אך דבר לא השתנה.
3 לטענתה, מספר שעות העבודה אף שימש מקור למתחים ולמריבות בינה לבין הסייעת ילנה
4 ("לא הסתדרנו"), בפרט בחודשים שקדמו לאירועים נושא תביעה זו, נוכח תחושתה של
5 הנתבעת 4 כי ילנה עובדת פחות (פ/1.7.21, עמ' 48, ש' 24-33). לדברי הנתבעת 4, היא מסרה
6 דברים אלה לאוקסנה, והייתה בטוחה שזו תמסור את הדברים לנתבעת 1 (פ/22.6.21, עמ'
7 49, ש' 1-4).
- 8
9 39. הנתבעת 1 אמנם טענה בהקשר זה כי הנתבעת 4 וילנה הביעו רצון לעבוד מספר שעות גדול,
10 כי הן קיבלו כנגד שעות אלה תשלום בעבור "שעות נוספות", וכי "לא הכרחתי אותן לעבוד
11 12 שעות זה היה רצונן החופשי" (פ/1.7.21, עמ' 80, ש' 4-22; עמ' 88, ש' 15). ואולם, כפי
12 שנקבע פעמים רבות בכל הנוגע ליחסי עבודה, ניסיון החיים מלמד כי עובדים – לא כל שכן
13 כאלה שמעמדם אינו מבוסס, נוטים ליטול סיכונים, למחול על זכויותיהם ולהפחית ממידת
14 הזהירות שהם נוקטים כלפי עצמם, במטרה לעמוד בחובות המוטלות עליהם ולרצות את
15 מעסיקיהם (ראו ע"א 5850/10 חברת דפרון בע"מ נ' עזבון גולובין, פסי' כטי' לפסק דינו של
16 השופט רובינשטיין (15.4.2012); ת"א (י-ם) 1519/96 בן ישי נ' לוי (19.2.2001)). יתרה
17 מכך, דבריה של הנתבעת 1, כי מספר השעות הרב נבע ממצב זמני שאמור היה להסתיים
18 עם חזרתה של עובדת נוספת מחופשת לידה (פ/1.7.21, עמ' 80, ש' 23-27), וכי "אני הייתי
19 מבינה היטב שזה קשה, ולכן תמיד הייתי שואלת את הבנות האם הן צריכות עזרה"
20 (פ/1.7.21, עמ' 88, ש' 6-7), מלמדים שאף היא הבינה את העומס הכבד שהיה כרוך בעבודה
21 לאורך שעות כה ארוכות במצבת עובדים מוגבלת.
- 22
23 40. בהקשר זה יצוין כי בהתאם להיתר הכללי להעסקת עובדים בשעות נוספות (ילקוט
24 הפרסומים 7732, עמ' 6284 (2018)), מספר השעות הנוספות המרבי בשבוע לא יעלה על 16
25 (כשמספר שעות העבודה השבועיות, ללא שעות נוספות, עומד על 42, ראו צו הרחבה בדבר
26 קיצור שבוע העבודה במשק, 2018), ומכאן שעבודתה של הנתבעת 1 חרגה ממגבלה זו.
27 כידוע, לרוב, קיומה של חובה בחיקוק מספק אינדיקציה לכך שקיום החובה משקף
28 התנהגות סבירה, והפרתה – התרשלות (ראו ישראל גלעד, דיני נזיקין - גבולות האחריות,
29 כרך ב', 1221-1222 (2012)).
- 30
31 41. אשר ליחסים בין הסייעות, הנתבעת 1 הכחישה שהדברים נמסרו לה וטענה כי היחסים בין
32 הסייעות היו תקינים (פ/1.7.21, עמ' 80, ש' 30 – עמ' 31, ש' 5), וממילא כי לא היה זה
33 מתפקידה של אוקסנה, שלפי הנטען הדברים הובאו בפניה, לבדוק את טיב היחסים בין
34 הסייעות (פ/1.7.21, עמ' 84, ש' 11-16). ברם, בשים לב ליחסים הקרובים שבין הנתבעת 1
35 לאוקסנה – הן במישור המקצועי, הן במישור האישי; משאוקסנה עצמה לא הובאה לעדות

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 על-ידי הנתבעים; ומשעה שהנתבעת 1 טענה כי אף היא עצמה נהגה לפקוד את הגן בתדירות
2 גבוהה ומכאן שהייתה אמורה להיות עדה לאירועים המתרחשים בו, הרי שטענות הנתבעת
3 4 בהקשר זה לא נסתרו.
- 4
- 5 42. נתונים אלה שבהתאם לחומר הראיות היו מוכרים לנתבעת 1, מצביעים על האווירה הלא
6 פשוטה שסבבה את חיי היום יום. בפעוטון, אווירה שאף שברי כי אין בה כשלעצמה כדי
7 להסביר את המעשים, היא משמשת מרכיב נוסף בתמונה שעמדה ברקע ביצועם וחייבה את
8 הנתבעת 1 להעמיק חקור לנעשה מתחת לאפה.
- 9
- 10 43. בניגוד לנתונים אלה, טענו הנתבעים 1-2 כי בגן שררה אווירה חיובית ונעימה. לשם הוכחת
11 טענה זו, צירפו הנתבעים לתיק, בין היתר, מכתבים של הורי ילדים שלמדו בגן הילדים,
12 שבהם העלו על נס את האווירה החיובית ששרה בגן הילדים ואת שביעות רצונם הגבוהה
13 מהנעשה בו. דא עקא, שבחקירה הנגדית של עדים אלה התברר כי חלקם העיד על תקופות
14 מוקדמות בהרבה לאירועים הרלוונטיים, שבחלקן אף קדמו להצטרפות הנתבעת 4 לגן
15 (פ/22.6.21, עמ' 32, שי 18-19; עמ' 36, שי 9-14); ילדי חלקם למדו בגן הבוגרים (פ/22.6.21,
16 עמ' 37, שי 21-24; עמ' 40, שי 1-4); וילדיהם של אחרים למדו בצהרון או בקייטנה, שנוהלה
17 על-ידי הנתבעת 1 ולא נטען כי לנתבעת 4 היה בו חלק (פ/22.6.21, עמ' 32, שי 5-7; עמ' 35,
18 שי 21-25). מכל מקום, כשהוצגו להורים קביעותיו של בית המשפט שדן בתיק הפלילי
19 בעניינה של הנתבעת 4, בנוגע לאווירה ששררה בגן הילדים, הגיבו ההורים בהפתעה, וציינו
20 שלא ידעו על הדברים בזמן אמת ואף לא בעת כתיבת המכתב ("אני מרגיש שאני יודע מעט
21 מאוד, ושמח שלא אני אמור לשפוט", פ/22.6.21, עמ' 29, שי 27) –
- 22 ש. שאתה קורא עכשיו את מה שהתרחש בגן, מה דעתך על הפיקוח?
23 ת. לא טוב בלשון המעטה, לא ידעתי על כך בזמן כתיבת המכתב. (פ/22.6.21, עמ'
24 39, שי 4-5).
- 25
- 26 44. אמנם, הממצאים שהוצגו לעדים אלה במהלך חקירותיהם לקוחים מתוך גזר הדין של
27 הנתבעת 4, ובתור שכאלה, הם אינם משמשים בסיס לקביעות עובדתיות בהתאם לסעיף
28 42א לפקודת הראיות (ראו ע"א 3309/04 מדני נ' מסיקה, פס' 28 (13.7.2006)). עם זאת,
29 משעה שהנתבעת 4 לא חלקה על התרחשות הדברים והצדדים לא התנגדו להצגתם, ומשעה
30 שהבאתם לא נועדה לקביעת ממצאים פוזיטיביים שבעובדה מכוחם, אלא כדי להצביע על
31 ההקשר שבו מסרו ההורים את חוות דעתם בנוגע לגן, איני סבור כי הייתה מניעה להציגם
32 במסגרת המשפט.
- 33
- 34 45. לטענת הנתבעת 1, משעה שאיש מההורים לא התלונן, לא היה בידה לדעת על כל אירוע
35 חריג שהתרחש בגן, ומכאן שאין לזקוף לחובתה את אי מניעת האירועים ("אני חושבת

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 שאולי הפיקוח לא היה מספיק, אבל הכול היה בסדר", פ/1.7.21, עמ' 79, שי' 22, 29-30;
2 עמ' 85, שי' 21-22; עמ' 89, שי' 21-23).
- 3
4 46. אין לקבל טענה זו. אמנם, אפשר שאדם מבחוץ, שלא היה ער למתרחש מאחורי כותלי הגן,
5 היה יכול לסבור כי הדברים מתנהלים כשורה. אפשר גם שזה אכן היה מצב הדברים בחלק
6 הארי של הזמן, ומכאן שאף זו התמונה שתוכה להורים על-ידי ילדיהם הרכים. אלא שאת
7 חובותיה של מנהלת הגן ואת מידת צפיותה אין לגזור ממחשבותיהם ומידיעתם של אחרים.
8 סוף כל סוף, מנהלת זו אינה גורם חיצוני הניזון מתמונה כוללת, אלא מי שאמונה על פרטי
9 החיים היומיומיים המתרחשים בה, נושאת בחובה ראשונית לדאוג לבטיחותם של ילדי
10 הגן, ונדרשת מכוח תפקידה ומעמדה לזהות קשיים, לאתר סימני אזהרה ולהתמודד עמם.
11
12 47. זאת ועוד, כשמדובר בפעוטות רכים, אין הפיקוח יכול להישען על תלונות או סימנים
13 שמקורם בילדים עצמם, שכן לא תמיד יעלה בידי התינוקות לתווך להוריהם את אשר אירע
14 ואף לא תמיד קיימים בנמצא סימנים מעידים שיאפשרו להורים לזהות את המתרחש בחיי
15 ילדיהם או לפתח חשד. אשר על-כן, הפיקוח בגני ילדים צריך להיעשות דרך קבע, אקס
16 אנטה, תוך שימוש באמצעים שונים – הדרכות, נהלים, בחירת אנשים מתאימה וכן נוכחות
17 בשטח של גורם בעל ניסיון, ולא רק כשנשמעות תלונות או כשמתקיימים סימנים אחרים
18 שמלמדים על קושי. הדברים מקבלים משנה תוקף בהימצא אינדיקציות לקשיים בנעשה
19 בגן, שאז אין להסתפק עוד בפעולות מניעתיות, אלא יש לבחון אם אירוע ספורדי לכאורה
20 עלול לשקף תופעה נרחבת יותר.
- 21
22 48. ואכן, בסופו של דבר, נראה כי אף הנתבעת 1 לא יכלה להתכחש לחוסר המתאם בין
23 המעשים שהתרחשו בגן לבין רמת הפיקוח שננקטה בו, והודתה כי "כעת הייתי משנה הרבה
24 דברים" (פ/1.7.21, עמ' 89, שי' 20), וכי בגן שבו מתרחשים מקרים שכאלה "הפיקוח לא
25 מספיק" (פ/1.7.21, עמ' 87, שי' 14-15; אך בהמשך סייגה את עצמה – עמ' 87, שי' 23-30).
26 ויודגש, בניגוד, לדבריה של הנתבעת 1 כי "בזמנו סברתי שזה מספיק", אין מדובר בחוכמה
27 שבדיעבד. כפי שצוין לעיל, נתוני הבסיס כמו גם האירועים החריגים היו צריכים להביא את
28 הנתבעת 1 לנקוט פעולות בזמן אמת. בכך חדלה.
- 29
30 49. הנה כי-כן, מכל אלה, ובוודאי משילוב כלל "פעמוני האזהרה" שפורטו לעיל, אני קובע כי
31 הנתבעת 1 לא עמדה בסטנדרט סביר של פיקוח ובקרה על הנעשה בפעוטון.
- 32
33
34

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1

2

הדרכה ונהלים לביצוע הרדמה

3

4 50. לטענת התובעים, הנתבעת 1 הייתה מודעת לדרך שבה התבצעה הרדמת הפעוטות בגן.
5 לעניין זה, מפנים התובעים לדברי הנתבעת 4 שלפיהם הנתבעת 1 שהתה לפעמים בפעוטון
6 בזמן ההרדמות וראתה איך הן מתבצעות, לרבות את העובדה שהסייעות עטפו את
7 התינוקות בשמיכה (פ/22.6.21, עמ' 47, שי 28-33). יצוין כי גרסתה של הנתבעת 4 לא הייתה
8 עקבית בעניין זה, ובתחילה היא השיבה כי אינה יודעת אם הנתבעת 1 הייתה מודעת לדרך
9 הרדמה זו (פ/22.6.21, עמ' 47, שי 23-27). עם זאת, לנוכח עדותה של הנתבעת 4 כי דובר
10 בשיטה שבה הורדמו התינוקות באופן קבוע, ונוכח דבריה כי היא למדה את הדברים
11 מהסייעת הנוספת ילנה, שאמרה לה ש"הם ככה נרדמים והם רגילים לזה" (פ/22.6.21, עמ'
12 48, שי 4), הרי שאין לקבל את הטענה כי הנתבעת 1, שנהגה לנכוח במקום מדי יום, לא
13 הייתה מודעת לכך שהסייעות נהגו להרדים את ילדי הפעוטון באמצעות עטיפתם בשמיכה.

14

15 51. ברם, נדרשת הבחנה בין שיטת הרדמה הכוללת כיסוי של התינוק עד לגובה הכתפיים (כפי
16 שהנתבעת 4 ציינה באחד המקומות שהיה נהוג בפעוטון, פ/22.6.21, עמ' 54, שי 24-28); לבין
17 שיטה שבה התינוק מכוסה מתחת לשמיכה אף בראשו. הנתבעת 4 אמנם טענה כי לא הייתה
18 זו הפעם הראשונה שבה השתמשה בשיטת הרדמה כזו, ואף הנתבעת 1 ואוקסנה היו עדות
19 לה "מדי פעם" (פ/22.6.21, עמ' 55, שי 2-18; עמ' 57, שי 3-6), ואולם, הנתבעת 1 שאישרה
20 שנכחה לפעמים בעת ההרדמות או ראתה את הפעוטות בשנתם (פ/1.7.21, עמ' 89, שי 3-8),
21 הכחישה את הדבר נמרצות והדגישה כי מעולם לא נחשפה להרדמה באמצעות כיסוי ראשו
22 של התינוק (להבדיל מכיסוי הכתפיים) – דבר שלדבריה לא אושר והיה אסור (פ/1.7.21,
23 עמ' 88, שי 28-30; עמ' 89, שי 1-2). יצוין כי גם אלונה, בתה של הנתבעת 1, שעבדה תקופה
24 מסוימת בגן, מסרה כי שיטת ההרדמה היחידה שהייתה מוכרת לה הייתה באמצעות סגירת
25 התריסים וליטוף על הגב, אך משקל עדותה בהקשר זה אינו גבוה, בשל העובדה שבמועד
26 האירועים לא עבדה בגן, ואף קודם לכן עבדה בגן של הבוגרים (פ/22.6.21, עמ' 64, שי 23-
27 14; עמ' 66, שי 7-15).

28

29 52. הפגם הנעוץ בנהלי ההרדמה אינו מתבטא, אפוא, בשיטת ההרדמה שהונהגה לגופה – שיטה
30 שלא הוכח שהנתבעת 1 הייתה מעורבת בה או מודעת לשימוש שנעשה בה. תחת זאת,
31 התבטאה רשלנותה בהיעדר הדרכה מספקת בדבר אופן ביצוע הרדמה, ובהיעדר פיקוח
32 ובקרה על הדרך שבה הדברים מתבצעים בפועל. ודוקו: בגן לא היו נהלי טיפול כתובים
33 שיטות עבודה או הנחיות פנימיות ברורות, בין אם בסוגיות של דרכי הרדמה, או בשאלות
34 אחרות של טיפול בתינוקות (פ/22.6.21, עמ' 45, שי 11-18), זולת נוהל כללי, בלתי כתוב,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 לפיו "אסור להתייחס באלימות, יש להתייחס בחום ואהבה לילדים" (פ/22.6.21, עמ' 63,
2 ש' 13-18). אף לא נסתרה הטענה כי הנתבעת 4 לא עברה הדרכה מסודרת ורצינית בנוגע
3 לעבודה עם תינוקות או להרדמתם.
4
5 53. אמנם, אין לומר בהכרח כי קיומן של הנחיות כתובות הוא בגדר אמת מידה מחייבת.
6 ואולם, משעה שמדובר במי שלדבריה ניסיונה בעבודה עם תינוקות היה מצומצם יותר,
7 שעברה חפיפה בת יום אחד (פ/22.6.21, עמ' 45, ש' 1-2) – אף זאת רק לפני עבודתה בגן
8 הבוגרים; ושנכחה בפעוטון מדי יום לבדה עם סייעת נוספת לאורך שעות ארוכות, אגב
9 פיקוח רופף של צוות הניהול של הגן; ספק רב אם די בהסברים בעל פה, ב"גישה אישית
10 לכל ילד" (פ/1.7.21, עמ' 88, ש' 26-27), ובהסתמכות על העובדה שלנתבעת 4 יש תינוקות
11 משלה (פ/1.7.21, עמ' 88, ש' 23-25) כדי לעמוד בסטנדרט התנהגות סביר.
12
13 54. בהקשר זה, יש לדחות את דבריה של הנתבעת 1 כי נוכח היכרותה עם ילנה, הסייעת
14 הנוספת, ועם דרכי עבודתה במסגרת עבודתן המשותפת, "לא הייתי צריכה פעם נוספת
15 לבוא ולפקח ידעתי שהיא מסתדרת" (פ/1.7.21, עמ' 89, ש' 10-12). מעבר לכך שלא הובאו
16 ראיות לכך שתנאי העבודה הקשים עליהם עמדנו במקרה דנן, התרחשו גם בעבר, הרי שאין
17 לגזור גזירה שווה בין עבודה בצוותא עם גנת מנוסה – כשבחלק מהתקופה היא אף מנהלת
18 הגן, לעבודה של שתי סייעות שביניהן יחסים טעונים, לא כל שכן אחרי שכבר התגלו
19 סממנים לפוטנציאל של פגיעה בילדים.
20
21 55. אני קובע, אפוא, כי גם היעדר הדרכה מספקת בנוגע לדרך הרדמת התינוקות בפעוטון, אינו
22 מתיישב עם סטנדרט ההתנהגות הסביר המצופה ממנהלת הגן.
23

צפייה בסרטוני הווידאו

- 24
25
26 56. לטענת התובעים, הנתבעת 1 התרשלה בכך שנמנעה מלצפות בזמן אמת בתוצרי מצלמת
27 האבטחה שהותקנה בפעוטון.
28
29 57. במועדים הרלוונטיים, לא הייתה חובה שבדין להתקין מצלמות אבטחה בגני ילדים. זמן
30 לא רב לאחר המקרה נושא תביעה זו, ובין היתר בעקבותיו, התקבל חוק התקנת מצלמות
31 לשם הגנה על פעוטות במעונות יום לפעוטות, תשע"ט-2018 (להלן: **חוק המצלמות**),
32 המחייב "מפעיל מעון יום לפעוטות", מונח המתייחס לגן שבו מצויים שבעה פעוטות
33 לפחות, להתקין מצלמות שיתעדו את הנעשה במעון יום לפעוטות, בכל השעות שבהן
34 פעוטות שוהים במעון, בהקלטת וידיאו בלא קול" (סעיף 3(א) לחוק). בהתאם לאמור בחוק,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 מתקין המצלמה אינו רשאי לצפות בהקלטות על דעת עצמו. תחת זאת נקבע בסעיף 7 לו
2 הסדר מפורט בנוגע לאפשרויות הצפייה בתוצרי המצלמה על-ידי משטרת ישראל –
3
- 4 7. (א) לא יצפה אדם בצילומים לפי חוק זה, לא יעתיקם, לא יעבירם לאחר
5 ולא יעשה בהם או במידע שהתגלה לו מהם כל שימוש, אלא לפי צו של
6 בית משפט.
7 (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) –
- 8 (1) משטרת ישראל ורשויות התביעה רשאיות להשתמש בצילומים לשם
9 מניעת ביצוע עבירה, חקירת עבירה או לשם ניהול הליך פלילי בלבד,
10 בכפוף להוראות כל דין;
- 11 (2) משטרת ישראל תדווח על מידע שהתגלה לה מהצילומים לממונה או
12 למפקח לפי חוק מעונות יום שיקומיים, לפי העניין, כדי למנוע פגיעה
13 בשלומם הגופני או הנפשי של פעוטות השוהים במעון יום לפעוטות, וכן
14 לעובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התשי"ד-1960, לשם
15 מילוי תפקידו לפי החוק האמור, והכול אם אין בכל כדי להביא לידי
16 שיבוש הליכי חקירה או משפט; קיבל ממונה או מפקח לפי חוק מעונות
17 יום שיקומיים מידע כאמור, יודיע על כך למנהל המעון;
- 18 (3) הממונה, מפקח לפי חוק הפיקוח על מעונות יום לפעוטות ומפקח לפי
19 חוק מעונות יום שיקומיים רשאים להשתמש בצילומים, במקרה של חשד
20 לפגיעה בשלומם הגופני או הנפשי של פעוטות במעון יום לפעוטות, לשם
21 מניעת פגיעה בשלומם הגופני או הנפשי של הפעוטות השוהים במעון
22 בלבד;
- 23 (4) משטרת ישראל תאפשר להורה של פעוט לצפות בצילומים שבהם
24 מתועדת פגיעה באותו פעוט, ככל שאין בכך כדי להביא לידי שיבוש הליכי
25 חקירה או משפט.
26
- 27 58. אם-כן, בהתאם לחוק המצלמות, אין מפעיל הגן רשאי לצפות בתוצרי הצילום באופן שוטף
28 ועל דעת עצמו. תחת זאת, המשטרה רשאית להשתמש בחומר לשם מניעת ביצוע עבירה
29 ובעלי תפקיד לפי חוקים שונים, רשאים להשתמש בצילומים אלה לשם מניעת פגיעה
30 בפעוטות (זאת בכפוף לסייגים שאינם רלוונטיים לענייננו, המפורטים בסעיפים 8 ו-11
31 לחוק).
32
- 33 59. נראה, אפוא, כי תנאי מוקדם לצפייה במצלמות הוא קיום בפועל של חשד לביצוע עבירה
34 או לפגיעה בבריאותם הפיסית או הנפשית של הילדים. בהימצא חשד שכזה, על הגורם
35 האחראי על הגן לפנות למשטרה, וזו רשאית לעיין בחומרים המצויים במצלמה. בכך מבקש
36 ההסדר לאזן בין החשיבות הרבה שבסיכול מעשים לא נאותים הנעשים כלפי פעוטות רכים
37 אשר אין בידם להשמיע קולם, לבין שיקולים אחרים כגון הזכות לפרטיות (ראו דברי
38 ההסבר להצ"ח התקנת מצלמות לשם הגנה על פעוטות במעונות יום לפעוטות, התשע"ט-
39 2018; כן ראו מסמך של הרשות להגנת הפרטיות במשרד המשפטים "כללים ליישום חוק
40 התקנת מצלמות לשם הגנה על פעוטות במעונות יום לפעוטות, התשע"ט-2018" מיום

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 משעה שחוק זה נחקק לאחר האירוע, הוראותיו אינן חלות בענייננו, אף שניתן
2 להשתמש בהן כאמצעי פרשני.
3
4 60. עמדנו בהרחבה על האווירה הטעונה ששררה בגן הילדים בתקופה שקדמה לאירועים נושא
5 תביעה זו, שכללו שעות עבודה ארוכות ורצופות של טיפול בכ-12 פעוטות, אשר גררו תלונות
6 מצד הנתבעת 4 ויחסים מתוחים בין שתי הסייעות. לא נסתרה אף הטענה כי הנתבעת 4
7 השמיעה בפני אוקסנה טענות בדבר אווירה קשה בפעוטון, ושאוקסנה נהגה לעדכן את
8 הנתבעת 1 על כל דבר משמעותי שאירע בו. לכך יש להוסיף את האירוע שאינו שנוי
9 במחלוקת שבו הפרידה הנתבעת 4 בין שני קטינים באמצעות שימוש בבקבוק, אירוע שמבלי
10 לקבוע מסמרות לגביו, הוא הוביל להגשת תלונה במשטרה. בנסיבות אלה, בפרט בשעה
11 שהנתבעת 1 לא הפעילה פיקוח ממשי על הנעשה בגן, זולת דגימות ספורדיות, אני סבור כי
12 נוכח הסימנים והאותות שהתגלו לפנייה, היה על הנתבעת 1 – לשם הבטחת בריאותם של
13 הקטינים – לעשות שימוש במצלמות, למצער בדרך של העברת החומרים לצד שלישי
14 כדוגמת המשטרה לשם בדיקתם.
15
16 61. הדברים מקבלים משנה תוקף משעה שאין מחלוקת כי באותה עת לא היה בידי ההורים
17 אפשרות לעקוב אחר המצלמה בשל פגם טכני (פ/1.7.21, עמ' 86, ש' 26-27), וכי בנסיבות
18 אלה אפשר שאף הסייעות עצמן סברו כי פעילותן נעדרת כל פיקוח. ואכן, בסופו של דבר,
19 הודתה גם הנתבעת 1 כי "אני מודה בכך שהטעות שלי שסמכתי על אנשים, ולא הייתי
20 בודקת מצלמות" (פ/1.7.21, עמ' 88, ש' 2-3).

סיכום – רשלנות הנתבעת 1

- 22
23
24 62. נוכח כל המקובץ, אני סבור כי התנהגות הנתבעת 1 אינה עולה בקנה אחד עם סטנדרט
25 ההתנהגות הסביר המצופה ממנהלת של גן ילדים. כך, בהיעדר הדרכה והנחייה מספקות
26 לנתבעת 4 – בפרט בכל הנוגע לדרך ביצוע הרדמות, אף שניסיונה בעבודה עם תינוקות היה
27 מצומצם יותר, ומכל מקום שכישוריה בעבודה מול תינוקות מעולם לא נבדקו על-ידי
28 הנתבעת 1 ולא עמדו לבחינתה. כך גם בהיעדר פיקוח, בקרה ונוכחות מספקים בפעוטון, על
29 אף מספר אותות אזהרה שאמורים היו – לפחות בהופעתם במצטבר, להביא את הנתבעת
30 1 לנקיטת פעולה, הן במטרה להכווין את התנהגות הסייעות ולהרתיע אותן, הן כאמצעי
31 הדרכה והנחייה מקצועי "בשטח".
32
33 63. ההתרשלות הנתבעת 1 נלמדת גם מתוך ניתוח של אמות המידה שצוינו בעניין ולעס. ודוקו:
34 מעשה הנתבעת 4 לא נעשה בחלל ריק, אלא קדמו לו התנהגויות אלימות בלתי מוכחשות

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצי'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- מצדה, ולטענתה אף התנהגויות אלימות של ילנה, שלמצער חלקן, ובראשן "אירוע
הבקבוק", נודעו לנתבעת 1. ההחלטה לעשות שימוש במצלמות אבטחה אף בלי שהייתה
חובה לעשות כן – החלטה שכפי שנלמד מהדיונים שסבבו את החקיקה בנושא, נועדה למנוע
פגיעה בקטינים, מלמדת אף היא כי האפשרות של פגיעה בתינוקות לא היו מחוץ לגדר
הצפויות. לבסוף, הנתבעת 1 הייתה בעלת שליטה ופיקוח על מבצעת העבירה – הנתבעת 4.
64. זאת ועוד, בעת בחינת שאלת התרשלות יש לתת את הדעת גם לנזקים פוטנציאליים נוספים
לילדי הפעוטון, שניתן היה למנוע באמצעות נקיטת אמצעי הזהירות בנסיבות העניין.
ודוקו: הפעלת אמצעי הפיקוח אינה מונעת רק את הנזק שאירע בפועל – מותה של המנוחה,
שבשים לב לחומרתו ונדירותו, הסתברותו נמוכה יחסית, אלא אף נזקים שכיחים יותר,
וכאלה שהסתברותם גבוהה יותר, המתבטאים בפגיעות "קלות" יותר בבריאותם הנפשית
והפיסית של התינוקות (שאף בהן כמובן איני מקל ראש) – נזקים שכפי עלה מחומר
הראיות, לא היו זרים להתרחשות בגן. משעה שבעת שקלול תוחלת הנזק מובאים בחשבון
אף נזקים פוטנציאליים אלה, שעלולים להיגרם לילדי הפעוטון בהיעדר פיקוח, מתחדד עוד
יותר הפער שבין עלות המניעה לתוחלת הנזק, ומודגש עוד יותר קיומה של התרשלות (עוד
על עניין זה ראו אריאל פורת נזיקין 93 (2013)).
65. משעה שקבעתי כי הנתבעת 1 התרשלה בהתנהגותה באופן ישיר, כמפורט לעיל, לא ראיתי
מקום להידרש לטענות בדבר קיומה של אחריות שילוחית מצד הנתבעת 1 למעשי הנתבעת
4.

קשר סיבתי בין התרשלות הנתבעת 1 לבין הנזקים שנגרמו

66. משנמצא כי הנתבעת 1 התרשלה במעשיה, יש לבחון את קיומו של קשר סיבתי בין
ההתרשלות לבין התוצאה שנגרמה.
67. במישור הקשר הסיבתי העובדתי, יש טעם רב לטענה שלפיה אילו הפעילה הנתבעת 1 את
אמצעי הפיקוח שברשותה, כי אז היה בידה לעמוד על הסכנות השונות הטמונות בהתנהגות
הנתבעת 4 ולמנוע את הסיכון הטמון בהן. משכך, מתקיים קשר סיבתי עובדתי בין
ההתרשלות לקרות הנזק. לעניין זה, אין לקבל את הטענה כי אף לו הפעילה הנתבעת 1 את
אמצעי הפיקוח, לא היה בכך כדי למנוע את הנזקים שהתרחשו. התרשלות הנתבעת 1 מנעה
מן התובעים את התשתית הראייתית באשר למצב הדברים ההיפותטי אילו נהגה הנתבעת
1 כשורה. כפי שנקבע בפסיקה, בנסיבות אלה, קם על הנתבעת 1 הנטל להראות כי אפילו
הייתה מקיימת את חובותיה כדיון, לא היה בכך כדי להועיל לנפגע (ראו למשל ע"א 1068/05

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עור לשופט

- 1 עיריית ירושלים נ' מימוני, פס' 25 (14.2.2006); ע"א 8526/96 מדינת ישראל נ' פלוני, פס'
2 34 (23.6.2005)). הנתבעת 1 לא עמדה בנטל זה, ומכאן שמתקיים הקשר הסיבתי הנדרש בין
3 ההתרשלות לנוק.
4
5 68. במישור הקשר הסיבתי המשפטי, בהתאם לסעיף 64 לפקני"ז, "רואים אדם כמי שגרם
6 לנוק באשמו, אם היה האשם הסיבה או אחת הסיבות לנוק", אך לא יראוהו כך בהתקיים
7 אחת משני אלה: 1. הנוק נגרם על ידי מקרה טבעי בלתי רגיל, שאזם סביר לא יכול היה
8 לראותו מראש ואי אפשר היה למנוע תוצאותיו אף בזהירות סבירה; 2. אשמו של אדם אחר
9 הוא שהיה הסיבה המכרעת לנוק".
10
11 69. בהתאם לסיפה של סעיף זה הגדירה הפסיקה שלושה מבחנים לקשר הסיבתי המשפטי:
12 הראשון, מבחן הצפיות, שבמסגרתו נבחן אם הנוק שהתממש, ex-post, הוא אחד הנוקים
13 הצפויים, ex-ante, שבגינם סווגה ההתנהגות כעוולתית; השני, מבחן הסיכון, שבמסגרתו
14 נבחן במבט לאחור, אם הנוק שנגרם הוא אכן התממשות של הסיכונים שנוצרו עקב
15 ההתנהגות העוולתית, כך שהאחריות המוטלת בדיעבד "מתיישבת עם ההיגיון והתכלית
16 ששימשו מראש לראיית ההתנהגות – כהתנהגות עוולתית"; השלישי, מבחן השכל הישר,
17 שבמסגרתו נבחן אם המאפיינים שהפכו את התנהגות הנתבע לרשלנית, תרמו בפועל
18 להתהוות התוצאה המזיקה. בהתאם למבחן זה, מקום שבו ההתנהגות העוולתית לא
19 הגדילה את הסיכון לנוק או שהסיבתיות היא מקרית, או כאשר קיים גורם דומיננטי אחר
20 לנוק, יישלל הקשר הסיבתי המשפטי (ראו ע"א 4486/11 פלוני נ' שירותי בריאות כללית,
21 פ"ד סו(2) 682, פס' 23 (2013) (להלן: עניין שירותי בריאות כללית)). מבין מבחנים אלה,
22 מבחן הסיכון, הבוחן אם הנוק שנגרם בשל התנהגות מסוימת הוא בגדר התממשות של
23 סיכון עוולתי שיצרה ההתנהגות, נחשב "מבחן על" לבחינת הקשר הסיבתי המשפטי,
24 כשיתר המבחנים הם בגדר יישום פרטני שלו (עניין שירותי בריאות כללית, פס' 24; כן ראו
25 רע"א 4394/09 לנדרמן נ' סגיב הנדסה ושות' (1993) בע"מ, פס' 8 (20.12.2010)).
26
27 70. האם הנוק שנגרם בענייננו הוא בבחינת התממשות של סיכון בלתי סביר וצפוי באופן שיש
28 בו כדי לקיים קשר סיבתי משפטי? בהתאם להרשעתה בדין בעבירת הריגה, ממנה לא
29 הסתייגה גם במסגרת ההליכים שנוהלו לפניי, הודתה הנתבעת 4 בהמתה מודעת – ולא רק
30 רשלנית, של המנוחה. בחלק מן המקרים שנדונו בפסיקת בית המשפט, היה בקיומה של
31 התנהגות מכוונת מצד גורם זר כדי לנתק את הקשר הסיבתי שבין הפעולה הרשלנית לבין
32 הנוק שאירע. כך למשל בע"א 404/79 בריגע נ' ש.ט.ר – חברה קבלנית בע"מ, פ"ד לה(2)
33 443, 444 (1981), נקבע כי לא מתקיים קשר סיבתי משפטי בין התרשלות הנתבע שהתבטאה
34 בהותרת סיד ללא כיסוי, לבין הנוק שנגרם לתובע, כשאדם אחר התיז עליו מסיד זה באופן

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 מכון. לפי קביעת בית המשפט, הסיכון העולתי שהפך את התנהגות הנתבע לרשלנית כלל
 2 התרחשויות צפויות כדוגמת התזת סיד בשל נפילת חפץ לתוכו, ואילו הסיכון שהתממש,
 3 של גרימת נזק במכוון, אינו צפוי ומשכך אף אינו עולתי. בדומה, בע"א 755/76 "משמרי"
 4 **חברה לשמירה, בטחון ושירותים בע"מ נ' מלחם**, פ"ד לג(2) 656 (1979), נקבע כי אין
 5 מתקיים קשר סיבתי משפטי בנוגע לרצח שביצע עובד בנשק שהמעביד אפשר לו לשאת,
 6 הגם שבמתן הנשק לעובד הפר המעביד הוראה חקוקה האוסרת זאת. נפסק כי הסיכון
 7 העולתי היה ל"מצב שבו יתגלגל הנשק אשר נמסר לבעל ההרשאה על-ידי אחרים העלולים
 8 לעשות בו שימוש פסול", ואילו הסיכון שהתממש היה סיכון אחר – שימוש בלתי צפוי בנשק
 9 על-ידי בעל ההרשאה ולא על ידי אחרים (ראו גם ישראל גלעד **דיני נזיקין – גבולות**
 10 **האחריות** 583-583 (2012) (להלן: **גלעד**)).

11
 12 71. ואולם, במקרים אחרים, לא נשלל הקשר הסיבתי, אף שדובר בהתנהגות מכוונת, לאחר
 13 שנקבע כי בנסיבות מסוימות, גם התנהגות מכוונת עשויה להיות בגדר הצפוי. כך, בע"א
 14 8199/01 **עזבון מירו נ' מירו**, פ"ד נו(2) 785 (2003), נקבע כי התרשלות שוטר בהשאת
 15 אקדח טעון ללא השגחה מספקת בניגוד להוראות חיקוק, מקימה לשוטר אחריות לגרם
 16 מותו של אדם על-ידי צד ג' באמצעות אותו אקדח, שכן הנזק שאירע הוא "מסוג הנזק
 17 שמתקין הפקודות ביקש למנוע ונמצא הוא אפוא במתחם הסיכון"; וכן בשל העובדה
 18 ש"הסכנה שבנשק הינה גלויה לעין, והגנה על חיי אדם מחייבת את הרחבת מעגל הצפויות
 19 הסבירה תוך ביסוס סטנדרט התנהגות מחמיר" (ראו גם ע"א 704/71 **אגבריה נ' המאירי**,
 20 פ"ד כו(1) 743 (1972)). בדומה נקבע בעניין **ולעס**, שעליו כבר עמדנו לעיל, כי מעשה פשע
 21 המבוצע על-ידי אחר, שהוא בגדר גורם זר מתערב, לא ייחשב כסיבה מכרעת לנזק, הפוטר
 22 את הגורם המתרשל הראשון מן האחריות בנזיקין, מקום שהמעשה העברייני היה צפוי,
 23 כאחת מן התוצאות האפשריות של ההתרשלות המקורית (עמ' 846).

24
 25 72. גם במקרים שבהם נמצא כי לא מתקיים קשר סיבתי בנסיבות הספציפיות שנדונו, קבע
 26 בית המשפט כי –

27 לעניין הציפיות מראש אין בעובדה כשלעצמה, שהנזק נגרם במישרין על-
 28 ידי מעשה רצוני של אדם אחר, כדי לפטור את המערערת מאחריות...גם
 29 מעשה פשע המבוצע על-ידי אחר שהוא בגדר גורם זר מתערב, לא יחשב
 30 כסיבה מכרעת לנזק הפוטר את הגורם המתרשל הראשון מן האחריות
 31 בנזיקין, אם נדרשת מן הגורם המתרשל הראשון חזות מראש של המעשה
 32 הזדוני, כאחת מן התוצאות האפשריות של המעשה או המחדל המהווים
 33 אם האשם של הגורם המתרשל הראשון (ע"א 350/77 **כיתן בע"מ נ' וייס**,
 34 פ"ד לג(2) 787 (1979)).

35

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עור לשופט

73. בענייננו, אין במעשה שבוצע על-ידי הנתבעת 4 כדי לנתק את הקשר הסיבתי בין התרשלות
1 הנתבעת 1 לבין התוצאה שנגרמה. משעה שמעשה זה לא נעשה בחלל ריק, אלא קדמו לו
2 "תמרורי אזהרה" שלא נענו בפיקוח מספיק; משעה שתכלית הפיקוח והבקרה שהופרו
3 הייתה, בין היתר, למנוע סיכון של פגיעה בילדים; ומשעה שבנוסף לכל אלה, תנאי העבודה
4 הקשים, השעות החריגות והיחסים הטעונים בפעוטון היו ידועים, הרי שאין לומר שהאירוע
5 שלפנינו הוא התממשות של סיכון אחר, שלא היה צפוי.
6

7
74. מעבר לכך, שאלת צפיותו של נזק קונקרטי שארע, כמו גם השאלה אם נזק מסוים מצוי
8 במתחם הסיכון נגזרת גם מרמת ההפשטה שבה מוגדר אותו סיכון. בשורה של פסקי דין
9 עמד בית המשפט על כך שאין מקום להגדיר את שאלת התממשותו של סיכון כתוצאה
10 מהתנהגות עוולתית או את מידת צפייתו של נזק, על בסיס הגדרה פרטנית הנובעת מאפייני
11 המקרה שאירע, אלא על בסיס התבוננות קטגוריאלית רחבה יותר המשקפת בצורה
12 מדויקת יותר את הזיקה הסיבתית בין ההתנהגות העוולתית לנזק.
13

14
75. כך, בע"א 576/81 **בן שמעון ברדה**, פ"ד לח(3) 1 (1981) התרשלו אחראים למועדון נוער בכך
15 שלא נקטו אמצעים למניעת פריצה למועדון ונטילת כלי נשק מתוכו כדי לערוך "משחקי
16 מלחמה" של ירי מכוון. בית המשפט העליון קיבל את הערעור על קביעתו של בית המשפט
17 המחוזי כי לא התקיים קשר סיבתי משפטי למשחקי המלחמה, וקבע כי הסיכון הרלוונטי
18 הוא זה של "משחקי ילדים בכלי נשק" וסיכון זה – שהוא רחב יותר באופיו – היה צפוי.
19 בדומה, בעניין **מרצלי**, נתלשה אצבעה של תלמידה לאחר שטבעת שענדה נתפסה בזו
20 במשאית, בזמן שקפצה ממנה, בעקבות התרשלות בהשגחה של מוריה. בית המשפט קבע
21 כי סוג הנזק שבו מדובר הוא כל חבלה בגוף בגין קפיצה – זאת להבדיל מהתמקדות בסוג
22 החבלה הקונקרטי שהתרחש באותו המקרה, ומכאן שמדובר בהתממשות של סיכון צפוי.
23 בע"א 2757/93 **שרון נ' או אר אס כוח אדם בע"מ**, פ"ד מט(2) 781, 791 (1995) נהרג אדם
24 כששער שהושען על גדר לצורך תיקונו התמוטט עליו בשל רוח. בית המשפט דחה את קביעת
25 הערכאה קמא כי רוח חזקה מסוג זה אינה בגדר הצפוי, וקבע כי "הצפיות אינה צריכה
26 להיות של כל פרטי עלילות הנזק ודי אם באופן כללי זה היה ניתן לצפייה" (ראו לעניין זה
27 ולדוגמאות נוספות גם **גלעד**, בעמ' 591-595; כן ראו דברי השופט ריבלין בע"א 10094/07
28 **פלונית נ' בית החולים האנגלי**, פסי' 9 (2010.11.24)).
29

30
76. ביישום על ענייננו, גם אם תאמר שנוכח אופייה החריג והקיצוני, דרך התממשות הנזק
31 בענייננו, לא נצפתה בקווים מדויקים, הרי שאין הכרח כי הצפיות תכסה את הרזולוציה
32 המדויקת של קרות האירועים, ודי בכך שמדובר בסיכון של פגיעה פיזית בילדים במהלך
33 שהותם בפעוטון – סיכון שאינו בלתי צפוי, והתממש.
34

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

התביעה נגד הנתבע 2

1

2

3 77. התובעים כללו בתביעתם גם את הנתבע 2 בן זוגה של הנתבעת 1, ואולם בסיכומים לא
4 הרחיבו בנוגע לאחריותו הספציפית, להבדיל מאחריותה של הנתבעת 1.

5

6 78. מחומר הראיות הצטיירה תמונה בדבר מעורבות מינימלית של הנתבע 2 (י"אין לי קשר
7 לפעוטון או לפעילותו" – תצהיר הנתבע 2, סעיף 1). מהראיות עולה כי הנתבע 2 הגיע לגן
8 הילדים בתדירות נמוכה יחסית, לרוב בסוף יום הלימודים או בתחילתו כדי להביא את בת
9 זוגו, הנתבעת 1, לעבודה (סעיף 3 לתצהיר הנתבע 2; פ/22.6.21, עמ' 43, ש' 2-24), ונעדר
10 נגיעה ישירה בחיי היום המתרשמים בגן, זולת סיוע לאשתו בביצוע תיקונים "אם היה נשבר
11 מנעול, דלת" (פ/22.6.21, עמ' 58, ש' 27-28) או "להרים דברים כבדים, לתקן, להעביר
12 דברים, להזיז דברים" (פ/22.6.21, עמ' 66, ש' 26-29). לדברי הנתבע 2, הוא אף לא נהג לדבר
13 עם הגננות מעבר לברכות שלום, וגם לא עם הורי הילדים, אף שנתקל בהם ("לא
14 הסתרתתי", פ/22.6.21, עמ' 66, ש' 30 – עמ' 67, ש' 2), ובתוך כך מעולם לא ראה את
15 התובעים (פ/22.6.21, עמ' 67, ש' 13-14). בהקשר זה ציין הנתבע 2 כי פעמים רבות הוא
16 נשאר בעבודתו שבצומת נחשונים, מרחק חצי שעת נסיעה מהגן, עד השעה 19:00
17 (פ/22.6.21, עמ' 67, ש' 7-12). אף מעסיקו של הנתבע 2 עמד על כך שהוא נוהג לעבוד מדי
18 יום כ-12 שעות, משעות הבוקר המקודמות ועד לשעות הערב, דבר המחליש מהטענה כי
19 הייתה לו מעורבות בנעשה בגן (נספח א' לתצהיר הנתבע 2; פ/22.6.21, עמ' 40, ש' 31- עמ'
20 41, ש' 18).

21

22 79. בנסיבות אלה, באין אינדיקציה לכל מעורבות של הנתבע 2 בחיי הגן, או לכל נגיעה בניהולו,
23 בפיקוח על הנעשה בו או באינטראקציה מול הילדים או הצוות המקצועי, איני רואה מה
24 בסיס החובה שעליו משתיתים התובעים את טענתם כי הוא התרשל בתפקידו, והתביעה
25 נגדו נדחית.

26

התביעה נגד הנתבעת 4

27

28 80. הנתבעת 4 למעשה אינה כופרת בהתרשלותה. במסגרת תצהירה מסרה כי מדובר ב"סרגדיה
29 איומה לכל המעורבים שנובעת מרשלנותי". גם בסיכומיה טענה כי היא אינה "מפחיתה
30 מקביעותיו של בית המשפט הנכבד בהליך הפלילי" וכי "אינה מבקשת לסתור את שנקבע
31 שם".
32

33

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 81. ואכן נראה כי לא יכול להיות חולק כי מעשים כדוגמת אלה שבהם הודתה הנתבעת 4,
2 מעשים שכללו המתה מודעת של תינוקת תוך חסימה של נתיב נשימתה, עולים כדי
3 התרשלות. למעשה, יש במעשים אלה אף כדי לקיים את יסודותיה של עבירת התקיפה,
4 הקבועה בסעיף 23(א) לפקני"ז. ודוקו: מעשיה של הנתבעת 4 כללו שימוש בכוח כלפי
5 המנוחה – תוך הצמדת השמיכה על פניה ושימוש במשקל גופה של הנתבעת 4 כדי שהמנוחה
6 לא תוכל להיחלץ; במתכוון – כשבהתאם לנוסח העוולה, על הכוונה להתייחס למעשה ולא
7 דווקא לתוצאה; וכן שלא בהסכמת המנוחה – רכיב שברי שמתקיים בענייננו, וממילא ניתן
8 ללמוד על התקיימותו מניסיונה של המנוחה להשתחרר מלפיתת החנק ומפרפרה ברגליה.
9 אני קובע, אפוא, כי התובעים הוכיחה את אחריותה של הנתבעת למות המנוחה.
10

הנזק

11
12
13 82. לאחר שנמצא שהנתבעת 1 והנתבעת 4 התרשלו, יש לבחון עתה כיצד ניתן לכמת את גובה
14 הנזק שנגרם עקב התרשלותן.

הפסד השתכרות בשנים האבודות - בסיס השכר

15
16
17
18 83. לטענת התובעים, יש לגזור את בסיס השכר של המנוחה בעקבות התאונה מהשכר הממוצע
19 בישראל ולחילופין מהשכר באיחוד האירופי.
20

21 84. האירוע הטרגי שבו נגדע פתיל חייה של המנוחה התרחש בעת שהייתה תינוקת רכה. באותו
22 שלב טרם צעדה המנוחה את צעדיה הראשונים בעולם, טרם הזדמן לה לפתח טעמים, לגבש
23 העדפות ולסגל נטיות. סיפור חייה עוד היה בחיתוליו, והוא עדיין לא עוצב ולא נכתב.
24 בנסיבות שכאלה, הערכת פוטנציאל ההשתכרות של המנוחה, לשם השבת המצב לקדמותו,
25 כרוכה, מעצם טיבה, במידה גבוהה של אי ודאות בנוגע למסלול חייה העתידי (ראו ע"א
26 634/88 עטיה נ' זגורי, פ"ד מה(1) 99, 101 (1990); רע"א 4932/97 אסרף נ' המגן חברה
27 לביטוח בע"מ, פ"ד נג(5) 129, 136-137 (1999)).
28

29 85. הפסיקה התלבטה כיצד להתמודד עם העמימות הראייתית והמציאות העלומה,
30 המאפיינות את עתידו התעסוקתי של קטין – אם בדרך של חישוב גלובאלי, על דרך
31 האומדנה; או באמצעות חישוב אקטוארי. אם בראשית הדרך, הביאה אי הוודאות להעדפת
32 החישוב הגלובאלי; בפסיקה המאוחרת התקבעה העמדה כי ככלל יש לבכר את הדרך
33 המפורטת, הגלויה, האמינה והברורה לעין של החישוב האקטוארי. יפים לעניין זה דבריו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 21260-06-18 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 של כבי' השופט אי' גולדברג בע"א 61/89 מדינת ישראל נ' אייגר, פ"ד מה(1) 580, 591 (1990))

2

3

4 העיקרון שנקבע בפסיקה הוא כי בחישוב אובדן כושר השתכרותו של קטין
5 מהווה השכר הממוצע במשק את בסיס החישוב... קביעת בסיס זה
6 מתבססת על אי-הידיעה, באיזה מקצוע היה בוחר הקטין אלמלא
7 התאונה, וכמה היה משתכר אז. קביעת הפסד השתכרותו של קטין היא
8 מאטריה שבה רבים הניחושים וההשערות, ובה מתבקשים אנו למעשה
9 לחזות עתיד שלעולם כבר לא יתממש. לפיכך נבחר קריטריון אחיד, יציב
10 וסולידי, של השכר הממוצע במשק, אשר מפשט את הדיון ומונע
11 ספקולציות... לפיהן מתבקשים אנו לפזר את הערפל ולחזות באופן
12 ספציפי באיזו דרך היה הקטין הולך אלמלא התאונה (ראו גם ע"א
13 1134/98 מוגרבי נ' מימון, פ"ד נה(1) 729, 736-737 (1999)).

14

15

16 86. חזקה זו בדבר פסיקת השכר הממוצע במשק כשמדובר בנפגע שהוא קטין, חזקה בעלת
17 עוצמה היא, ולא בנקל תתאפשר סתירתה, אפילו יוצגו נתונים בדבר יכולות מיוחדות של
18 אותו קטין, ולחילופין מגבלות שמהן הוא סובל (ראו למשל ע"א 354/12 פלונית נ' אליהו
19 חברה לביטוח (18.7.2012); ע"א 3751/17 המאגר הישראלי לביטוח רכב ("הפול") נ' פלוני
20 (8.8.2019)). עם זאת, כאשר באות ראיות חד משמעיות במשפט כי נפגע-קטין עשוי היה
21 בשל נתוני המיוחדים והאישיים, להשתכר, לולא התאונה, יותר מן השכר הממוצע במשק,
22 או פחות ממנו – יובא בחשבון בסיס שכר גבוה או נמוך מן השכר הממוצע (ראו אליעזר
23 ריבלין, תאונת הדרכים - תחולת החוק, סדרי הדין וחישוב הפיצויים, 842 (מהד' 5, 2020)).

24

25 87. בתוך כך, נקבע בפסיקה כי אין בהשתייכות לקבוצת אוכלוסייה מסוימת, כדי לסתור את
26 חזקת השכר הממוצע, אפילו מדובר בקבוצה שהנתונים הסטטיסטיים המאפיינים אותה
27 מצביעים על רמת שכר נמוכה מהשכר הממוצע במידה ניכרת (ראו פרשת אבו חנא). עניין
28 זה נובע מהתפיסה שלפיה קודם שהתאפשר לקטין לכתוב בעצמו את סיפור חייו,
29 ומשהבחינה היא של "פוטנציאל השתכרות" לעתיד, ולא של השתכרות בפועל, אין "לגזור"
30 את גורלו לעוני אך בשל העובדה שאיתרע מזלו להיוולד לקבוצת אוכלוסייה מוחלשת –
31 שממילא עשויה לשנות ממעמדה בחלוף השנים. עוד היא נובעת מעמדה שלפיה לדיני
32 הניקין יש תפקיד בקידום צדק חלוקתי, דבר המתבטא, בין היתר, גם באי הבחנה בין
33 קבוצות אוכלוסייה על בסיס היכולות הסוציו-אקונומיות של חבריה.

34

35 88. ברם, חזקה זו, על אף אופייה הרחב, פועלת אף היא בתוך גבולות מוגדרים. גבולות אלה
36 מוכתבים בעיקרם על בסיס השתייכותו של התובע לקהילה מדינית-פוליטית שבה חל
37 השכר הממוצע שבו מדובר. ההשתייכות לקהילה זו, יהיה המעמד של התובע בתוכה אשר

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 יהיה, היא שמכתיבה את מרחב התרחישים הסביר של ה"סיפור" שביכולתו לספר. אין
2 משמעות הדבר כי תרחישים אחרים אינם אפשריים או כי יש לשלול את האפשרות שתובע
3 היה מנתב את חייו במסלול אחר. ואולם, וזאת יש לזכור – אחת מתכליותיה של ההכרעה
4 בפרשת **אבו-חנא** הייתה לייצר האחדה ויציבות בתנאי אי ודאות, כשבסיס היציבות,
5 מעוצב, כאמור, גם על יסוד שיקולים חלוקתיים (על מגמת המעבר מבחינה אינדיבידואלית
6 לטובת גישה אובייקטיבית, המאחדת על פי חזקות סיפור חיים מובנה מראש, ראו פסק
7 דינה של כב' השופטת וילנר בת"א (מחוזי חיפה) 966-06 **פינקלשטיין נ. הפול – המאגר**
8 **הישראלי לביטוח רכב בע"מ**, פסי' 20 (3.12.2013)). מתוך תפיסה זו, דוחה החזקה האמורה
9 אפשרויות קצה, תרחישים ספקולטיביים ולמעשה כל תסריט נעדר עיגון של ממש, החורג
10 מברירת המחדל וממצב העניינים הרגיל, ובכך מבטיחה צדק חלוקתי בצד ודאות. פנייה אל
11 תרחישים מעין אלה, ובתוך כך יישום של רף שכר שרלוונטי לקהילה אחרת בלי שיוצגו
12 אינדיקציות שיצדיקו סטייה מחזקות השכר הממוצע באותה קהילה, כמוה כהצגת נתונים
13 ראשוניים הנוגעים למאפייניו הפרטניים של אותו תובע – נתונים אשר כפי שנקבע בפסיקה,
14 באין בסיס ממשי, אין בהם כדי לסתור את חזקת השכר הממוצע.
15
16 89. בניגוד לטענת התובעים בענייננו, לא זו בלבד שאין בהיצמדות לשכר הממוצע בקהילה
17 המדינתית של התובע כדי לסטות מפסק הדין בפרשת **אבו-חנא**, אלא שהדבר נובע מטעמיו.
18
19 90. ראשית, ביסוד הלכת **אבו-חנא** עומד העיקרון של צדק מתקן והשבת המצב לקדמותו.
20 ההנחה היא כי באין נתונים אחרים, השבת המצב לקדמותו תוגשם בצורה הטובה ביותר
21 באמצעות שימוש בבסיס שכר השווה לשכר הממוצע במשק. ההסתייגות מסטייה מאמת
22 מידה זו נובעת מההנחה כי באין בסיס ראיתי של ממש, יהיה בסטייה שכזו כדי לשפר את
23 מצבו של התובע ולחילופין להרע אותו בהשוואה למצב הקודם. הוא הדין בנוגע להצבעה
24 על שכר ממוצע בקהילה פוליטית/מדינתית אחרת. באין אינדיקציה של ממש שתתמוך בכך
25 שהתובע מתעתד להשתייך לקהילה שונה מזו שאליה הוא משתייך בהווה; ולחילופין שהוא
26 צפוי להתקבל לקהילה הפוליטית שבה הוא מצוי באופן זמני, גם בעתיד, הרי שיהיה
27 בשימוש בנתונים אלה משום פגיעה באיזון הנוצר באמצעות השימוש בשכר הממוצע, בין
28 תרחישים המיטיבים עם התובע לבין תרחישים המרעים עמו, והטלת הסיכון הנוגע
29 להשתייכות לאותה קהילה, על כתפי הצד שנפגע ממנו, ללא הצדקה.
30
31 91. שנית, כאמור, אחת מתכליותיו של הכלל שנקבע בעניין **אבו-חנא** היא לקדם ערכים של
32 צדק מחלק. התפיסה היא כי אין לגזור על הקטין חיי דלות אך בשל השתייכותו לקבוצה
33 מוחלשת, וכי יש לאפשר לו לכתוב בעצמו את סיפור חייו, מתוך שוויון הזדמנויות. ואולם
34 שוויון הזדמנויות – ככל היבט של שוויון, אינו נבחן בחלל ריק, אלא בהשוואה לקבוצת

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עור לשופט

1 התייחסות רלוונטית, שהרי שוויון מחייב "יחס שווה בין שוויים" להבדיל מהבחנה ראויה
2 בין שונים. כפי שנאמר באחת הפרשות – "תחולת החובה לנהוג בשוויון תלויה בכל עניין
3 בהגדרת הקבוצה (היא האוכלוסייה הרלוונטית) לצורך אותו עניין. גבולות הקבוצה הם גם
4 גבולות השוויון. אפשר לקרוא לה בשם קבוצת השוויון" (ראו בג"צ 6051/95 **רקנט נ' ביה"ד**
5 **הארצי לעבודה**, פ"ד נא(3) 289, 346 (1997)). בכל הנוגע לשאלת אמת המידה להגשמת
6 שוויון הזדמנויות באמצעות דיני הנוזקין, כבר הכריעה הפסיקה כי אמת המידה
7 ההשוואתית נגזרת משאלת מרכז החיים של הניזוק. לכן, קבוצת השוויון הרלבנטית לעניין
8 חישוב הפסדי השתכרותם של קטינים שמרכז חייהם מצוי במדינה מחוץ לישראל, תכלול
9 פרטים שמרכז חייהם מצוי אף הוא באותה מדינה. פרטים שמרכז חייהם מצוי מחוץ
10 לישראל, אינם נכללים בקהילה הפוליטית הישראלית; אמת המידה השוואתית שלהם
11 אינם חברים אחרים בקהילה זו אלא חברים בקהילה במקום מגוריהם; ומשכך רמת
12 המחויבות של המדינה כלפיהם נמוכה יותר, וכמוה גם מידת הסולידריות בין חברי
13 הקהילה עשויה להיחשב חלשה יותר.

14
15 92. ודוקו: בפרשת **ג'ון כהן** נדון עניינו של תייר, קטין תלמיד תיכון, שנפצע במהלך טיול
16 בישראל. בין הצדדים נתגלעה מחלוקת אם אמת המידה לחישוב אובדן ההשתכרות של
17 כהן הוא השכר בישראל או השכר בארה"ב. בית המשפט המחוזי סבר כי אמת המידה
18 שצריכה לחול היא רמת השכר במקום מגוריו –

19 : ג'ון הוא תושב ארה"ב, ולפי הראיות שהובאו, שהותו בארץ הייתה ארעית
20 בלבד, לטיול קיץ קצר. השאלה שטעונה הכרעה עתה היא, לפי אילו אמות
21 מידה של הערכת נזק יש להעריך את הנזקים שהוסבו לג'ון: האם יש
22 להעריכם לפי אמות המידה שנהוגות בארץ, בהתחשב באספקלריה
23 הרחבה של הסביר ושל המקובל בחברה הישראלית? או, שמא - יש
24 להעריכם לפי אמות מידה שנהוגות בארה"ב, בחברה שמהווה את מקום
25 מושבו ואת סביבתו הטבעית של ג'ון? ובמילים אחרות - האם, לקביעת
26 שיעור הפיצויים בנזיקין, ראוי להחיל את דין הפורום, כפי שנהוג במשפט
27 באנגליה, או את דינו של אותו מקום, שיש לו את "הזיקה האמיצה ביותר
28 למקרה", כפי שנהוג בארה"ב? ... שיעור הפיצויים בנזיקין הוא ענין
29 מהותי, וראוי לקבוע אותו, כפי שראוי להעריך את הנזקים שהוסבו
30 לניזוק, באופן כזה, שהוא ישיב לקדמותו, ככל האפשר, את מצבו של
31 הניזוק הקונקרטי, שבו מדובר. על-כן, ראוי לברור, לשם כך, את אותו דין
32 ואת אותן אמות-מידה, שיש להם קשר אמיץ וחזק לניזוק... דין זה הוא
33 דין מקום מושבו של הניזוק, שבו מצויים מרכז חייו וסביבתו החברתית
34 הטבעית. על-פי האמור, יש להעריך את הנזקים שהוסבו לג'ון, ויש לקבוע
35 את שיעור הפיצויים המגיע לו, על-פי אמות המידה הסבירות והמקובלות
36 באזור מגוריו, במדינת ניו-יורק שבארה"ב. יתכן, שבשיעור הפיצויים,
37 שיקבע, תהיה סטייה מן השיעור הסביר, המקובל והנהוג בארץ, אולם
38 הדין, ההגינות השיפוטית והצדק החברתי מחייבים תוצאה זאת. שכן, כפי
39 שכבר נאמר ... כשם ש"אין מגדילים את הפיצוי בשל מסכנותו של
40 הניזוק", כך "אין מפחיתים בפיצוי בשל חוסר יכולתו של המזיק (ת"א
41 (ח"י) 1142/82 **כהן נ' החברה להגנת הטבע** (1.10.1987)). פסק הדין אושר

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260-פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 בהיבט זה בבית המשפט העליון, ראו ע"א 702/87 מ"י נ' כהן, פ"ד מח(2)
2 705 (1994) (להלן: עניין כהן)).
3
- 4 93. גישה דומה ננקטה במקרים נוספים שבהם נמצא כי מרכז חייו של הניזוק מצוי מחוץ
5 לישראל וכי הוא לא צפוי להמשיך לעבוד בה (ראו ע"א 750/79 קלאוזנר נ' ברקוביץ', פ"ד
6 לז(4) 449, 461 (1983); ע"א 8960/06 טמיזה נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ (5.5.2010);
7 רע"א 6914/14 פלונית נ' קרנית לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (7.12.2014); ע"א 3527/15
8 הקרן הפלסטינית לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' אחמד אבו שמסיה (1.11.2016)). ודוקו:
9 הרציונאל שעמד ביסוד ההכרעות במקרים אלה היה מעשי-ריאליסטי, ולא כזה של ברירת
10 דין. ההנחה, שמקורה בעקרונות של צדק מתקן, הייתה כי באין אינדיקציה ממשית לכך
11 שהניזוק צפוי לעבוד בעתיד בישראל – דבר שאינו המשך טבעי של מצב הדברים הקיים
12 אלא שינוי שלו, אין מקום להציב את בסיס השכר בהתאם לשכר הממוצע בישראל. אופייה
13 המעשי של ההכרעה משתקף גם בכך שהיא לא מנעה מבית המשפט לקבוע רכיבים אחרים
14 של הפיצוי – שאינם תוצאה של הערכה בנוגע להתפתחות עובדתית בעתיד, בהתאם לכללי
15 ברירת הדין הרלוונטיים, ובנסיבות אותם מקרים – על בסיס הדין הישראלי.
16
- 17 94. ואולם למקרה שלפנינו מצטרפת מורכבות נוספת. הקטינה המנוחה בעניינינו נולדה בישראל
18 וחיותה בה לאורך כל חייה הקצרים. אף הוריה מצויים בישראל מזה שנים אחדות. במישור
19 העובדתי, אפוא, ניתן לטעון שמרכז חייה של הקטינה – ואפשר שגם של הוריה, מצוי
20 בישראל. אלא שאת מבחן מרכז החיים אין לפרש בהקשר הדברים: כנתון עובדתי-תיאורי
21 גרידא, הבוחן היכן מצוי מרכז החיים באופן פסי. תחת זאת, יש לבחון שתי שאלות:
22 הראשונה, אם המנוחה שהתה בישראל על פי דין; והשנייה, מה הסיכוי שהיא הייתה זוכה
23 להישאר בישראל ולעבוד בה. נפרט.
- 24
- 25 95. כאמור, השאלה הראשונה היא אם התובעת שהתה בישראל על פי דין. ודוקו: מלכתחילה,
26 בעת שעסקינן במתן פיצוי בגין אובדן השתכרות לעתיד לניזוק שהוא קטין, נגזרים
27 השיקולים שמשקלים גם מטעמי מדיניות, ובכלל זה, בין היתר, צדק מחלק. בין שיקולים
28 אלה יש מקום להביא בחשבון אף את סוגיית אי חוקיות השהייה, את טעמיה ואת עוצמתה,
29 זאת גם מתוך רצון להימנע מעיוות במערכת התמריצים ומהכוונת התנהגות שגויה. ואכן,
30 במקרים רבים שנדונו בפסיקה נקבע כי חישוב בסיס השכר של עובד זר ללא היתר עבודה
31 יהיה על פי השכר הממוצע במקום מגוריו, שהוא לרוב נמוך יותר (ע"א 8288/00 קרנית קרן
32 לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' סאמי (24.7.2001); ע"א 8960/06 טמיזה נ' מנורה חברה
33 לביטוח בע"מ (5.5.2010); ע"א 7684/10 עזבון המנוח רדואן נ' קרנית (29.12.2011); ת"א
34 (מרכז) 23715-11-11 פלוני נ' איירפורט סיטי (24.5.2018)).
35

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

96. השאלה השנייה שיש לבחון היא מה הסיכוי שהמנוחה הייתה זוכה לאישור להישאר
1 בישראל ולעבוד בה. ודוקו: שאלת אובדן כושר ההשתכרות היא בעיקרה סוגיה עובדתית
2 הנגזרת מהשאלה מה הסיכוי שהתובעת הייתה מוסיפה להתגורר בישראל. אכן, בכמה מן
3 המקרים שנדונו בפסיקה בעבר, נכון היה בית המשפט לאפשר לתובע ליהנות מרמת השכר
4 הנהוגה בישראל, ולמצער להביא בחשבון רמה זו, בעת חישוב הפיצוי בגין אובדן כושר
5 השתכרותו, אף ששהה בה באופן בלתי חוקי, לאחר שהשתכנע כי קיימת אפשרות סבירה
6 שהיה מתאפשר לו להמשיך לעבוד בה. כך למשל בת"א (שלום נצ'י) 7113-07 **סעדיה נ' כחלון**
7 (19.1.2015), ציין בית המשפט כי אף שככלל יש לחשב את בסיס השכר של תושב האזור
8 השווה בישראל באופן בלתי חוקי, לפי השכר הנהוג באזור, הרי שבנסיבות העניין, בשים
9 לב לכך שמרכז חייו עובר לתאונה היה בישראל, ובין היתר, הוא חי ועבד בה לאורך שנים
10 הרבה, לא בוצעו פעולות אכיפה נגדו, וקיימת סבירות כי היה מקבל היתר להישאר בה, הרי
11 שאין להתעלם מרמת השכר בישראל בעת חישוב אובדן השתכרותו. מנגד, לנוכח האפשרות
12 שבקשתו להישאר בישראל הייתה מסורבת, כפי שאירע בעבר, ראה בית המשפט לפסוק
13 לתובע פיצוי מופחת, על דרך הביניים, בין השכר בישראל לשכר באזור. באופן דומה, בת"א
14 31822-08-12 **פלונית נ' א.מ. ושומרה חברה לביטוח בע"מ** (30.9.2017), נדרש בית המשפט
15 להעריך את הסיכוי כי עובדת זרה מאריתריאה, שמדי חודש האריכה את אשרת השהייה
16 שלה, הייתה נשארת לעבוד בארץ עד גיל הפרישה. אף כאן פסק בית המשפט שכר חלקי על
17 דרך האומדנה (בין היתר תוך אי פסיקת פנסיה) היות ש"מדובר במסכת חיים עתידית,
18 שהסיכוי או הסיכון שתנאי חייה והכנסתה של התובעת ישתנו בה – גדול, וקיים אכן סיכוי
19 או סיכון ממשי, שלא תחיה בארץ החל משלב כלשהו בעתיד" (פסי' 56). במקרים אחרים
20 שבהם הצביעו הנתונים על כך שחרף מעמדו האזרחי הבלתי מוסדר, רוב הסיכויים שהתובע
21 היה נשאר בישראל, ראתה הפסיקה לאמוד את אובדן השתכרותם על יסוד ההנחה כי היה
22 נשאר לעבוד בארץ עד פרישתו (ראו ת"א (חיפה) 13596-01-13 **סוארה נ' חברת מפעלי**
23 **מחזור שרונים בע"מ** (14.1.2015); ת"א (מרכז) 9584-12-14 **מ.ס. נ' יום טוב** (12.1.2017)).
24
25
97. נשוב לענייננו. נתונה של המנוחה מצביעים כי חרף העובדה שלכל אורך חייה שהתה
26 בישראל, אין לומר שמרכז חייה מצויים במדינה זו. כפי שמסרו התובעים, הם הגיעו
27 לישראל כתיירים, לטיול של 12-14 ימים כשבידם כרטיס חזרה; נותרו במדינה ללא אישור
28 אך בשל ליקוי בריאותי שממנה סבלה התובעת 2 במהלך ההיריון, שבטו ביקשה ללדת
29 בישראל; לא התכוונו להישאר במדינה לאורך זמן ("רצינו לסיים את החובות ולנסוע
30 הביתה... התכנית שלנו הייתה לנסוע בספטמבר 18 בחזרה למולדובה"); ושוהים כיום
31 בישראל בשל ההליך המשפטי (פ/17.6.21, עמ' 12, ש' 28-עמ' 13, ש' 1; עמ' 13, ש' 27-31;
32 עמ' 16, ש' 10-16, ש' 26-27; עמ' 18, ש' 3-8; עמ' 19, ש' 4-7; עמ' 20, ש' 26-29; עמ' 21,
33 ש' 8-10). הדבר משתקף בבירור מחקירתו של התובע 3 –
34

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

ש. אחרי שהסתיימה הבעיה הרפואית למה לא חזרתם למולדובה?
 ת. נשארנו בלי ויזה, לא חוקית, בשביל הלידה שילמנו 16,000 ₪
 לבלינסון+ שכירות+ מחייה. היו לנו חובות גדולים. ראיתי שכאן אפשר
 להכניס את הילדה מגיל שישה חודשים, החלטנו להכניס את הילדה לגן
 בגיל שישה חודשים.
 ש. חוזר על השאלה.
 ת. כי היו לנו חובות. אני אחרי לידה של יסמין לא יכולתי לשלם לבד
 שכירות, כל ההוצאות, החלטנו להכניס את הילדה לגן כדי שנוכל לעבוד
ביחד, נשאר שנה ואז ניסע חזרה הביתה.
 ש. באיזה שלב החלטתם את זה?
 ת. אחרי שהבת נולדה.
 ש. כמה זמן עבר מאז הדימום ועד הלידה?
 ת. שישה חודשים.
 ש. למה החלטתם במשך שישה חודשים להישאר בישראל?
 ת. הרופא אמר שבזמן הטיסה יש לחץ גדול שהיא עלולה לאבד את הילדה
 ולכן החלטנו להישאר ועדיף שהיא תיוולד פה (פ/17.6.21, עמ' 17, שי-28
 15).

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

98. אף התובעת 2 מסרה בחקירתה כי למשפחת המנוחה לא הייתה כל כוונה להשתקע בישראל
 (פ/17.6.21, עמ' 24, שי-28-30).
99. הנה כ-כך, הגם שהמנוחה נולדה בישראל והתגוררה בה כל חייה, הרי שמסעה ששהייתה
 בה הייתה זמנית וללא היתר, ומסעה שהוריה – להם לא הייתה אשרת עבודה, התכוונו
 לעזוב את ישראל בתוך פרק זמן של שנה, הרי שאין לומר שמרכז חייה בישראל, ואין לגזור
 את בסיס השכר שלה מהשכר הממוצע בישראל.
100. לטענת התובעים, היות שהתובע 3 אוזו בדרכון רומני, יש לחשב את בסיס השכר של
 המנוחה מהשכר במדינות האיחוד האירופי. יש לדחות טענה זו.
101. מחומר הראיות מצטיירת בבירור זיקתם של התובעים למולדובה – לה, ולא לרומניה. כך,
 התובע 3 חי במולדובה כל חייו – במשך 22 שנה, עד לנסיעה לישראל; משפחתו התגוררה
 במולדובה במועד האירוע; וכך גם משפחתה של התובעת 2. בצד זה, התובע 3 למד משפטים
 במולדובה, התמחה בתביעה במולדובה במשך שנה והתכוון לעבוד שם בתחום זה; ואילו
 התובעת 2 למדה תואר שני במולדובה ואף עבדה שם במשך שנה וחצי (פ/17.6.21, עמ' 21,
 שי-17-26). מעבר לכך, בחקירתו מסר התובע 3 כי לאחר שהייה בת שנה בישראל, התכוון
 "לנסוע הביתה... בחזרה למולדובה" (פ/17.6.21, עמ' 21, שי-5-10), וכמוהו, אישרה גם
 התובעת 2 שבשנת 2018 התכוון הזוג לשוב למולדובה לאחר סילוק חובותיהם (פ/17.6.21,
 עמ' 21, שי-33, עמ' 22, שי-1). לבסוף, המנוחה עצמה נקברה במולדובה, לאחר שהוריה נעזרו
 בתרומות של אנשים מישראל וממולדובה (פ/17.6.21, עמ' 13, שי-6, עמ' 14, שי-8).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1
2 102. מנגד, זיקתו של התובע 3 לרומניה מתמצית בכך שפעל להנפיק לעצמו דרכון רומני, לטענתו
3 "כי אני יותר רומני מרומנים שחיים בשטח רומניה" (פ/17.6.21, עמ' 20, ש' 21-29). אמנם,
4 בעדותה, במסגרת חקירה חוזרת, טענה לראשונה התובעת 2 כי "לפני שבאנו לישראל אני
5 הגשתי מסמכים כדי לקבל דרכון רומני. עם דרכון רומני אתה יכול להיות ולעבוד באירופה"
6 (פ/17.6.21, עמ' 24, ש' 29-30). ואולם, אף שנשאלה על כך, התובעת 2 לא ידעה להסביר
7 מדוע בחרה למסור נתון זה לראשונה אך בעיתוי מאוחר זה (פ/17.6.21, עמ' 25, ש' 1-2).
8 מכל מקום, אפילו אימצנו את טענת התובעת 2 כי החלה בצעדים (ראשוניים על פניהם) כדי
9 לקבל דרכון רומני (דבר שכשלעצמו לא הוכח), הרי שמכאן ועד הוכחה כי מרכז חייה של
10 המנוחה מחוץ למולדובה, אף שהוריה מעולם לא התגוררו, למדו או עבדו מחוץ למדינה
11 (למעט בישראל), הדרך נראית ארוכה. אין זו אלא טענה ספקולטיבית, שעניינה פוטנציאל
12 תיאורטי ולא מצב עובדתי, ובתור שכזו קשה לגזור ממנה ממצא ממשי. הפסיקה הכירה
13 בלגיטימיות ההתחשבות בתנאי השכר במדינה אחרת "מקום בו היה סיכוי של ממש
14 שהנפגע יעבוד במדינה אחרת (עניין **אבו חנא**, בעמ' 62) "להבדיל מסיכוי היוליי" (עניין
15 **קלאוזנר**, בעמ' 449). איני סבור כי בנסיבות העניין הוכח ברמת ודאות מספקת במשפט
16 אזרחי כי המנוחה הייתה עובדת במדינות האיחוד האירופי.

17
18 103. אמנם, כשמדובר בקטינים, לעולם יידרש בית המשפט להערכות המותבסות על
19 פוטנציאל, שהרי אין בנמצא מצב דברים עובדתי פוזיטיבי, שעליו ניתן להפעיל את החזקה
20 לפיה גובה שכרו של ניזוק עובר לתאונה משקף את שכרו גם לאחריה. ואולם, אף במצב
21 שכזה, כדי להפעיל את החזקה האחרת הנהוגה במצבים שכאלה – חזקת השכר הממוצע,
22 נדרשים נתונים בעלי משקל, למצער לגבי ההורים, בדבר מרכז החיים של הקטינה, כדי
23 שניתן יהיה לקבוע את בסיס השכר הרלוונטי. טענה בדבר כוונה עתידית כללית לעבור
24 למדינה מחוץ למולדובה (כשאף לגביה לא הוצגה כל תכנית קונקרטיה או מדינה קונקרטיה
25 שאליה מבקשים התובעים לעבור), זאת אף ללא הצבעה על התנהגות בעבר שתספק
26 אינדיקציה על התנהגות עתידית, אין די בה כדי לקיים את מבחן מרכז החיים. יתרה מכך,
27 ניסיון התחקות אחר כוונות עתידיות כלליות שלא הוכחו אינו תואם את מגמת ההאחזה
28 העומדת, כאמור, בבסיס עצם השימוש בשכר הממוצע כאמת מידה, ופוגם במדיניות
29 הדוגלת במעבר לגישה אובייקטיבית באין אינדיקציות קונקרטיות לשכר עתידי.

30
31 104. מעבר לנדרש ייאמר, כי אפילו קיבלנו את הטענה שמרכז החיים של המנוחה מצוי מחוץ
32 למולדובה – וכאמור, איני סבור שזהו המצב, הרי שהתובעים לא עמדו בנטל להוכיח את
33 רמת ההשתכרות שלה הייתה המנוחה צפויה. בהקשר זה יודגש כי אין למסמך מאתר
34 האינטרנט של האיחוד האירופי, אשר צורף לראשונה אך בסיכומי התובעים, לא הוגש על-

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 ידי עורכו, וממילא הוא בגדר דבר שבמומחיות הטעון הוכחה על-ידי מומחה, כדי לעמוד
2 בנטל זה.
3
4 105. התובעים ביקשו לתקן את הפגם שבאי הבאת חוות דעת באמצעות הפניית שאלות
5 למומחה לדין המולדבי, שהובא על-ידי הנתבעות, או באמצעות הצגת שאלות שביקשו
6 לטעון כי אין מדובר בנושא שבמומחיות (פ/24.6.21, עמ' 72, ש' 26-29; עמ' 74, ש' 20-32).
7 אין לקבל מהלך זה. התובעים אינם יכולים לתקן את מחדליהם באמצעות הצגת שאלות
8 שאינן נוגעות לחוות הדעת של המומחה במסגרת חקירה נגדית, לגבי נושאים שאינם
9 בתחום מומחיותו. ממילא אין לקבל את הטענה כי השאלה אינה שאלה שבמומחיות, וכי
10 מדובר בסטטיסטיקה הגלויה לעיני כל, שהיא בגדר ידיעה שיפוטית. אף המומחה לדין
11 המולדבי ציין כי שאלות של שכר ממוצע אינן בגדר שאלות טכניות, אלא הן נקבעות
12 "בהחלטה של הממשלה, וזה נקבע כאשר מתייחסים להרבה היבטים, סוציאליים,
13 בריאותיים, כלכליים וכיו" (פ/24.6.21, עמ' 72, ש' 31-32). למעשה, עצם ניסיונם של
14 התובעים "לחלץ" מן המומחה שאלות הנוגעות לדין אחר, תוך ניסיון לטעון כי למומחה
15 קיימת מומחיות גם בתחום זה, מלמד כי אף לדידם, מדובר בנושא שבמומחיות, אותו יש
16 להוכיח באמצעות חוות דעת מומחה לדין החל ברומניה. כך או כך, ואף לו נהגנו לפי שיטתם
17 של התובעים, וקיבלנו את העמדה שלפיה למומחה לדין המולדבי קיימת מומחיות לדין
18 האירופי, הרי שמומחה זו מסר בעדותו כי "אני לא חושב שיש סטטיסטיקה מסוימת בנוגע
19 לנושא הזה, הערכתי הכללית היא שאנשים נוסעים למקומות אחרים לחפש איכות חיים
20 גבוהה יותר, להרוויח משכורות גבוהות יותר; אבל לא תמיד הציפיות שלהם מתמלאות"
21 (פ/24.6.21, עמ' 72, ש' 2-4). ברי כי לא ניתן לבסס על תשובה זו את טענתם של התובעים
22 בנוגע להפסדי השכר של המנוחה.
23
24 106. על רקע המקובץ, אני קובע כי בסיס השכר של המנוחה ייגזר מהשכר במולדובה, ויעמוד,
25 בהתאם לחוות דעת המומחה מטעם הנתבעות, שלא נסתרה (נוסף על דבריו העדכניים
26 בעדות), על שכר חודשי של 485 דולר (1,537 ש"ח). יצוין כי לדברי המומחה, גיל הפרישה
27 לנשים עומד על 59.5 שנים ולגברים על 63. עם זאת, בדומה לדרך החישוב הנוהגת בדין
28 הישראלי, לא ראיתי לערוך הבחנה מגדרית לעניין הפסד השכר בשנים האבודות, ומכאן
29 שראיתי להעמיד את גיל הפרישה לצורך החישוב על 63.
30
31 107. דרך חישובו של הפסד ההשתכרות בשנים האבודות כשמדובר בניזוקה חסרת תלו"ם
32 שמצבה המשפחתי העתידי אינו ידוע כבענייננו, נגזרת מאמות המידה שנקבעו בע"א
33 10990/05 פינץ נ' הראל חברה לביטוח בע"מ (11.4.2016) (להלן: עניין פינץ). בהתאם
34 לפסיקה זו, יש להעמיד את הפיצוי על שיעור הפסד של 30% מבסיס השכר, המגלם את

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 שיעור החיסכון לאחר ניכוי הוצאות קיום מוגברות של הניזוק. כפי שנקבע בעניין **פינץ**,
 2 ושב והובהר בת"א (י-ם) 7150/05 **עזבון המנוח אפיאלא רדואן נ' קרנית – קרן לפיצוי נפגעי**
 3 **תאונות דרכים** (30.8.2010), שבו דובר בנפגע תושב הרשות הפלסטינית שבסיס שכרו הועמד
 4 על 2,000 ₪, אמת מידה זו חלה אף כשמדובר בשכר נמוך יחסית כבעניינינו, ובאין ראייה
 5 אחרת, אין לקבל את הטענה כי ברמת שכר שכזו, אין בנמצא כל חיסכון. אכן, העמדת
 6 שיעור הפיצוי על 30% מבסיס השכר "מתווה רף פיצוי עקבי, שיחול ברוב המקרים בהם
 7 קוצרה תוחלת החיים של קטין" (וכן) "כורך בחובו את מגוון סיפורי החיים האפשריים
 8 ומכנס את כולם לכלל שומה אחת", אשר סתירתה לא תתאפשר אלא בהימצא "ראיות
 9 מיוחדות, ממשיות, הנוגעות למקרה הספציפי" (ראו ע"א 5368/06 **הדר חברה לביטוח**
 10 **בע"מ נ' עזבון תאבת**, פס" 8 (10.5.2007)). במקרה שלפנינו, לא הוצגו ראיות מעין אלה בנוגע
 11 לעלות המחייה במולדובה. על רקע האמור ובהתאם לאמות מידה אלה, ולאחר שבוצע היוון
 12 כפול, יש להעמיד את גובה הפסד ההשתכרות של המנוחה בשנים האבודות, מגיל 18 ועד
 13 לגיל 63, על 93,000 ₪. אזכיר כי כפי שנקבע בעניין **פינץ**, נוסחת פיצוי זו "מציעה פיצוי
 14 הולם לכלל הפסדי ההשתכרות של קטין לרבות הפסדי הפנסיה" (פס" 11), ומכאן שלא
 15 נדרש להוסיף רכיב נוסף של הפסדי פנסיה לסכום האמור.

16

17

כאב וסבל וקיצור תוחלת חיים

18

19 108. הנזק הלא ממוני מורכב בעיקרו משני ראשים: האחד, "כאב וסבל", המתייחס לצער;
 20 ולייסורים שהיו מנת חלקו של הנפגע טרם פטירתו; והשני, "קיצור תוחלת חיים", שעניינו
 21 "תחושתו של הנפגע, הרואה לנגד עיניו בייאוש ודכדוך את קץ החיים ההולך ומתקרב"
 22 (ע"א 15/66 **שנער נ' חסון**, פ"ד כ(2) 455 (1966)). כפי שנפסק בעניין **כהן**, אמת המידה
 23 לחישוב ראש נזק זה, אף כשמדובר במי שאינו תושב ישראל, הוא הסכומים המקובלים
 24 בישראל. כשלעניין קיצור תוחלת חיים, יש לתת את הדעת גם לתוחלת החיים במולדובה,
 25 אשר עומדת, בהתאם לחוות דעת המומחה מטעם הנתבעות, על 76.96 שנה.

26

27 109. קביעת פיצוי בגין נזק לא ממוני אינה משימה קלה. כשם שציין הנשיא ברק בע"א 6452/99,
 28 **פלוני נ' זאב**, פ"ד נה(5) 241, 275 (2001): "קביעת הפיצוי בגין נזק לא ממוני קשה היא. כך,
 29 הן בשל הקושי האינטלקטואלי שביסוד ראש נזק זה, הן בשל הקושי להעריך בערכים
 30 כספיים את שיעורו של נזק מסוג זה". על הפיצוי בראש נזק זה לשקף את השלכתו
 31 הסובייקטיבית של הנזק על הניזוק הספציפי. בתוך כך, הוזכרו קריטריונים מנחים,
 32 ובכללם: גילו של הניזוק בעת אירוע הפגיעה ותוחלת החיים שהייתה צפויה לו; הנסיבות
 33 שבהן נגרם הנזק לרבות מידת רשלנותם של הנתבעים; מידת הכאב והסבל שחוה בעת

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 הפגיעה ובסמוך אחריה (ע"א 2517/93 בויס נ' גטהין (18.7.1994)); משך האשפוז וטיב
2 הטיפול הרפואי שנכפה עליו (ע"א 63/88 ברגר נ' רוזנווסר (27.3.1991)); ומידת השפעתה
3 של הפגיעה על מהלך חייו של הניזוק. אשר לניזוק שנפטר, הרי שהפיצוי בגין הנזק הלא
4 ממוני בעניינו ייגזר ממידת הסבל שנגרמה למנוח עובר למותו, ממשכו ומעוצמתו; וכן מגילו
5 ומתוחלת החיים שהייתה צפויה לו אלמלא נפטר (ראו גם דוד קציר **פיצויים בשל נזקי גוף**
6 1007 (2003)).
- 7
8 110. בחינת הפסיקה בנושא זה מצביעה על מנעד רחב יחסית. כך, בע"א 7696/09 עמיר נ' חברת
9 **החשמל לישראל בע"מ** (12.5.2011), אישר בית המשפט העליון פיצוי של מיליון ₪ בגין נזק
10 לא ממוני, מתוכו 600,000 ₪ ברכיב של "כאב וסבל", לטובת אדם בן 55 שנפגע בשריפה
11 קשה שבעטייה סבל מכוויות בכל חלקי גופו, והיה נתון לסבל גופני ונפשי כבד ולאשפוז בן
12 כ-12 ימים, קודם למותו. בדומה, בת"א (מחוזי ת"א) 1056/00 **יורשי עזבון המנוחה נילי**
13 **דבוש ז"ל נ' עיריית תל אביב - המחלקה לכיבוי אש** (12.10.2003), נפסק לעיזבון של כל
14 אחת משתי נשים שנספו בשריפה, פיצוי בסך של 500,000 ₪, בגין כאב וסבל (נוסף על פיצוי
15 של 650,000 ₪ בגין קיצור תוחלת חיים לניזוקה בת 26 ושל 400,000 ₪ לניזוקה בת 51), תוך
16 שבית המשפט ציין כי: "גם אם המנוחות היו בחיים רק דקות מעטות לאחר שהאש פרצה
17 לדירתן, הרי שבדקות אלו סבלו סבל רב". בע"א 1100/09 **סופרגז חברה ישראלית להפצת**
18 **גז בע"מ נ' עזבון המנוח איתן מימון ז"ל** (20.3.2011), אושר פיצוי של 1,150,000 ₪ בגין נזק
19 לא ממוני, מתוכו 650,000 ₪ ברכיב של כאב וסבל, לניזוק בן 23, שהורעל מפחמן דו חמצני
20 שנפלט ממתקן לחימום מים באמצעות גז שהותקן בחדר האמבטיה בביתו. כפי שעלה
21 מחוות דעת מומחה שהוגשה באותו מקרה, עובר למותו סבל המנוח, לפחות כעשר דקות,
22 מסימפטומים פיזיולוגיים של הרעלה, ובכלל זה: כאב ראש, סחרחורת, בחילה, מחנק
23 וקוצר נשימה, עד שאיבד את הכרתו. בת"א (מחוזי י-ם) 1289/98 **עזבון המנוחה טלי וייס**
24 **ז"ל נ' חמל** (1.10.2002), פסק בית המשפט פיצוי של מיליון ₪ לנערה בת 17 שטבעה למוות
25 במהלך שייט אבובים, תוך שבית המשפט עומד על סבלה הרב "מרגע שאיומי הטביעה
26 מרחפים סביבה", אף אם זה נמדד רק "בשניות ובחלקיקי שניות", וכן על מספר השנים
27 שהמנוחה הייתה צפויה לחיות אלמלא המקרה.
- 28
29 111. מנגד, במספר מקרים אחרים, ראה בית המשפט להסתפק בסכומים מתונים יותר בגין
30 נזק לא ממוני – חלקם כאלה שבהם מותו של המנוח נקבע באופן מידי. כך, בע"א 8027/14
31 **שורוש נ' שליאן**, פסי' 16 (29.11.2015), פסק בית המשפט לנפגע מירי שנפטר באופן מידי,
32 600,000 ₪, בציינו כי העלאת סכום הפיצוי מ-250,000 ₪ שפסק בית המשפט המחוזי ל-
33 600,000 ₪, נעשית "בהתחשב בגילו הצעיר של המנוח בעת מותו". בע"א 7644/02 **עמר נ'**
34 **חברת מקור הירדן בע"מ** (26.9.2006), פסק בית המשפט פיצוי גלובאלי בגין נזק לא ממוני

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצי'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 בסך של 350,000 ₪ לתובעת שמצאה את מותה במהלך שיט אבובים, שבמהלכו נפלה מן
2 האבוב שבו ישבה, נלכדה בסלעים וטבעה. בע"א 4022/08 אגבבה נ' המועצה המקומית
3 פרדס חנה כרכור, פ"ד סד(2) 284 (2010) נפסק פיצוי של 800,000 ₪ בגין נזק לא ממוני,
4 מתוכו, 100,000 ₪ בגין כאב וסבל, לניזוק בן 11 שמת מטביעה בבריכת שחייה לאחר שהיה
5 נתון בחוסר הכרה למשך 10 ימים.

6
7 112. כתב האישום שבו הורשעה הנאשמת 4 מתאר את מסכת האירועים הקשה הבאה, שסבבה
8 את מותה של המנוחה, במהלך הרדמתה בגן בשעות הצהריים –
9

10 התינוקת ניסתה להתרומם ולהשתחרר מאחיזתה של הנאשמת, אך
11 הנאשמת תפסה את התינוקת, קירבה אותה אל גופה, והידקה את
12 אחיזתה בה שוב ושוב (...). בהמשך הבחינה הנאשמת כי התינוקת מנסה
13 להוציא את ראשה מתחת לשמיכה. או אז, תפסה אותה הנאשמת בזרועה,
14 משכה אותה בחוזקה לכיוון התינוק, הטיחה אותה אל המזרון והצמידה
15 אותה לגופה. הנאשמת המשיכה במעשיה (...). עטפה וכרכה את השמיכה
16 סביב ראשה ופלג גופה העליון של התינוקת מבלי להשאיר לה כל פתח
17 לנשימה (...). הנאשמת שכבה על גבי התינוקות המכוסים בשמיכה במשך
18 כעשר דקות, כשכל אותה העת ראשה וצווארה של התינוקת עטופים
19 וכרוכים בתוך השמיכה וכל פלג גופה העליון של הנאשמת מוטל עליה.
20 באותן דקות ניסתה התינוקת להשתחרר מלפיתת החנק של הנאשמת
21 ופרפרה ברגליה. אולם, הנאשמת חסמה באמצעות השמיכה וגופה כל פתח
22 לתינוקת ולא אפשרה לתינוקת לזוז, תוך שהיא צופה בטלפון הנייד שלה
23 ואוזניות באוזניה. רק לאחר כעשר דקות בהן שכבה הנאשמת על
24 התינוקות הכלואים בשמיכה, היא התרוממה מעליהם (...). התינוקות
25 נשארו מכוסה בשמיכה על גופה וראשה במשך כשעה וחמישים דקות.
26 סמוך לשעה 16:00 נמצאה התינוקת ללא רוח חיים (...).
27

28
29 113. כאמור, הנתבעת 4 הודתה בכתב אישום זה והורשעה על פיו, ובמסגרת ההליכים בתיק זה
30 הצהירה במפורש כי אינה מסתייגת מהודאה זו. הנתבעת 1 – שממצאי הכרעת הדין נגד
31 הנתבעת 4 יכולים לשמש ראייה קבילה נגדה מכוח סעיף 4א לפקודת הראיות, לא ביקשה
32 לסייג קביעות אלה, לחקור עליהן או לכרסם בהן, אף שכאמור הנאשמת 4 אישרה אותן גם
33 במסגרת ההליך הנוכחי. אמירות אלה מצביעות על מוות מחנק, שאינו מידי, קשה ומייסר,
34 של פעוטה רכה וחסרת אוניים, אשר נתנה מבטחה בעולם המבוגרים ובסייעת שהופקדה
35 לשמור עליה, ולא יכלה להתנגד. לא קשה לשער את הסבל והייסורים שהיו מנת חלקה
36 קודם למותה. לכך יש להוסיף כי תוחלת החיים של הקטינה בענייננו עומדת על 76.96 שנים,
37 משמע, אלמלא האירוע היו נותרות לה 75.8 שנות החיים. בנסיבות אלה, ובשים לב
38 לפסיקה, אני מעמיד את גובה הפיצוי הלא ממוני בכללותו על סך של 1,050,000 ₪.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1
2
3
4
5
6
7
8
9

הוצאות קבורה ומצבה

114. כאמור, בהתאם לעדות הוריה – התובעים 2-3, המנוחה נקבעה במולדובה לאחר שקיבלו סיוע בהוצאות מצד מולדביים החיים בישראל ומצד ישראלים (פ/17.6.21, עמ' 13, ש' 6- עמ' 14, ש' 8). בהתאם לחוות דעת של המומחה מטעם הנתבעות, הוצאות הקבורה במולדובה עומדות על כ-2,500 דולר. לא הובאו ראיות בנוגעות לעלויות הטסת הגופה או לעלויות אחרות הקשורות בה. בנסיבות אלה, ראיתי לפסוק ברכיב זה, על דרך האומדנה, סך של 20,000 ₪.

10

פיצוי עונשי?

11
12
13
14
15

115. לטענת התובעים, חומרת מעשי הנתבעים ותוצאותיהם הקשות מצדיקים פסיקת פיצוי עונשי.

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

116. כידוע, פסיקת פיצויים עונשיים נועדה לבטא את סלידתו של בית המשפט מהתנהגות הנתבע. תכליתם של פיצויים אלה אינה להשיב את המצב לקדמותו, אלא להעניש את הנתבע, להרתיע ולהעביר מסר של גינוי (ראו ע"א 9474/03 יורם גדיש תשתית ובנייה (1992) בע"מ נ' בהג'את; פ"ד סא(3) 603 (2006)). במובן זה, הפיצויים העונשיים הם "בנים חורגים" לדיני הנזיקין והם שמורים לרוב למקרים חריגים ויוצאי דופן שבהם מעשי המעוול נגועים בכוונה או בזדון וכרוכים באשם מוסרי ולא רק בהתרשלות (ע"א 8382/04 הסתדרות מדיצינית הדסה נ' מזרחי, פסקה 32 לפסק דינו של השופט ג'ובראן (2.2.2006); רע"א 1497/06 פלוני נ' פלוני, פסקה ד(4) להחלטתו של השופט רובינשטיין (2006); ע"א 140/00 עזבון המנוח אטינגר נ' החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים, פ"ד נח(4) 486, 562-563, 567 (2004) (להלן: ענין אטינגר)). בצד זה, ואף שהפסיקה לא שללה קטגורית את האפשרות להטיל פיצויים עונשיים בעולת הרשלנות, עד היום טרם נהפכה קביעתו הוותיקה של בית המשפט העליון בע"א 81/55 כוכבי נ' בקר, פ"ד יא 225, 234 (1957) כי יש ספק בלבנו, אם אפשר לפסוק פיצויים לדוגמה בגלל רשלנות, ותהיה זו אפילו רשלנות כה חמורה כמו במקרה דנן, אם הנזק נגרם ללא-זדון".

31
32

117. נוכח אופיים של הפיצויים העונשיים כמכווני התנהגות ומייצרי הרתעה, ככלל יימנע בית המשפט מלהשיתם במקרים שבהם כבר הוטלה על הניזוק סנקציה במסגרת הליך פלילי,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1 שהרי במקרה שכזה תכליתם של הפיצויים העונשיים כבר באה על סיפוקה. כפי שציין
2 השופט רובינשטיין באחת הפרשות –

3

4 סבורני, כי אם ככלל ייפסקו פיצויים עונשיים במקרים חריגים בלבד,
5 במקרה שנגזר עונש בהליך פלילי מדובר יהיה בחריגים שבחריגים (חריגים
6 עד שקשה לתת להם דוגמה, ויתכן שעסקינן במקרים בהם מסיבה כלשהי
7 לא ניתן היה להשית ענישה פלילית מספקת). הטעם לכך ברור. הרציונל
8 לפסיקת פיצויים עונשיים הוא עונשי והרתעתי ... הם ינועדו לשקף את
9 סלידתה של החברה מהתנהגותו של המזיקי ... ככלל, כאשר מנוהל הליך
10 פלילי, מושגות תכליות אלה בהליך הפלילי - זהו מקומן הטבעי ואין להן
11 מקום של ממש בהליך האזרחי. לפיכך, ככלל, פיצוי עונשי יוצדק במקרים
12 חמורים במיוחד או של פגיעה קשה בזכויות חוקתיות, ויש בו כדי לחזק
13 הרתעה יעילה בשעה שאין המשפט הפלילי חלי (רע"א 9670/07 פלוני נ'
14 פלוני (6.7.2009)).

15

16 118. האחריות המיוחסת לנתבעת 1 בענייננו, מקורה במחדל של רשלנות בפיקוח שאף שאין
17 להקל ראש בחומרתו, הוא אינו כרוך בכוונה או בזדון, ומכאן שאינו מצדיק הטלת פיצוי
18 עונשי. אשר לנתבעת 4, הגם שהעוולה שיוחסה לה היא עוולת הרשלנות, הרי שבחינת
19 התנהלותה כפי שהיא משתקפת בכתב האישום שבו הורשעה, מצביעה על מעשה התעללות
20 שקשה להפריז בחומרתו, כלפי תינוקת רכה וחסרת ישע, כשהיא שוכבת במיטתה ומנסה
21 להירדם – מעשה הצולח, כאמור, בנקל אף את תנאי עוולת התקיפה. בנסיבות אלה, סברתי
22 כי חרף נדירותה של פסיקת פיצויים עונשיים אף במקרים שבהם העוולה שעל הפרק הייתה
23 כרוכה באלימות חמורה ובמוות (והשוו למשל תא (ת"א) 10507-05-11 עיזבון המנוח אלי
24 אברביה ז"ל נ' חזן (21.12.2014)), הרי שמקרה זה עשוי להלוים פיצויים מעין אלה. עם
25 זאת, ולאחר שעיינתי גם בגזר הדין שניתן בעניינה של הנתבעת 4, שצורף לחומר הראיות,
26 שבמסגרתו מצא בית המשפט להטיל על הנתבעת 4, 17 שנות מאסר וכן "פיצוי משמעותי"
27 כהגדרתו, בגובה של 120,000 ₪, מתוכו 100,000 להורי המנוחה, מצאתי כי התכלית
28 ההרתעתית באה על סיפוקה, כי המסר הודהד וכי הגינוי נשמע למרחוק במסגרת עונש זה,
29 ומכאן שאין מקום להטלת פיצוי נוסף.

30

31

גובה הפיצוי – סיכום

32

33 119. בהתבסס על כל האמור, אני מעמיד, אפוא, את גובה הפיצוי לטובת התובעים על 1,163,000
34 ₪. לסכום זה יתווסף שכ"ט עו"ד בסך כולל של 272,000 ₪. בנסיבות העניין, נוכח אופי
35 התביעה, לא ראיתי להטיל הוצאות בגין דחיית התביעה נגד הנתבע 2. מסכום זה ינוכה
36 סכום הפיצוי ששולם במסגרת הסכם הפשרה החלקי אליו הגיעו הצדדים במהלך ההליך
37 (בניכוי רכיב שכר הטרחה); ומסכום שכר הטרחה ינוכה סכום שכר הטרחה שנקבע

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

- 1 במסגרת הסכם הפשרה החלקי. בסך הכול, סכום הדלתא בין סכום פסק דין זה לבין פסק
2 הדין שניתן בעקבות הסכם הפשרה החלקי עומד על 375,000 ₪. כמו כן, יישאו הנתבעות 1
3 ו-4 בתשלום שנשאו התובעים בגין אגרת בית משפט בצירוף ריבית והצמדה מיום התשלום,
4 בניכוי האגרה ששולמה במסגרת הסכם הפשרה החלקי. היות שהסכם הפשרה החלקי אינו
5 כולל חלוקה ברורה בין הרכיבים השונים, הרי שככל הנדרש, תוגש פסיקתא לחתימה.
6 הנתבעות 1 ו-4 יחובו בכל רכיבי פיצוי זה ביחד ולחוד. סכום זה ישולם בתוך 30 ימים
7 מהיום, שאם לא כן יישא בריבית והצמדה עד מועד התשלום בפועל.
8
9 120. בחלוקה הפנימית, ראיתי לייחס את עיקר האחריות לנתבעת 4, כמי שביצעה מעשה מודע,
10 חריג ויוצא דופן בחומרתו ובתוצאתו, המקיים בעובדותיו אף את יסודות עוולת התקיפה.
11 בצד זה, איני מקל ראש במחדליה של הנתבעת 1, במעמדה כמנהלת הגן ובאי ביצוע פעולות
12 שהיה עליה לבצע, ושהיה בהן כדי למנוע את התפתחות הדברים לעבר התוצאה הטרגית.
13 על רקע זה, הנתבעת 4 תחוב ב-80% מן האחריות; והנתבעת 1 ב-20% ממנה (השוו עניין
14 מירו, בפס' 10, שם עמד היחס על 30:70, אך מידת האשם של הגורם הישיר, הייתה, לטעמי,
15 נמוכה מאשר בענייננו). משכך, מתקבלת גם ההודעה לצד ג' שהגישו הנתבעים 1-2 נגד
16 הנתבעת 4, במובן זה שהנתבעת 1 תהיה זכאית לקבל מהנתבעת 4 כל סכום שתשלם מעבר
17 לחלקה היחסי (20%).
18
19 121. משעה שהתביעה היא תביעת עיזבון, היה על התובעים 2-3 להציג צו ירושה. אי לכך, אני
20 קובע כי סכום הפיצוי ישולם לתובעים בכפוף להצגת צו ירושה כדין.
21
22

סוף דבר

- 23
24
25 122. התביעה נגד הנתבעת 1 ונגד הנתבעת 4 מתקבלת. התביעה נגד הנתבע 2 נדחית. הנתבעות
26 1 ו-4 ישלמו לתובעים 1,163,000 ₪ בתוספת שכ"ט עו"ד בסך 272,000 ₪, והאגרה כפי
27 ששולמה, בתוספת ריבית והצמדה מיום התשלום. מסכום זה ינוכה כל סכום ששולם
28 במסגרת הסכם הפשרה החלקי. הנתבעות 1 ו-4 יחובו בסכום זה ביחד ולחוד, ובחלוקה
29 הפנימית ביניהן תישא הנתבעת 4 ב-80%, והנתבעת 1 ב-20%.

30
31
32
33

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-06-21260 פלוני נ' פיליצ'נקו ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

1

2

3

4

ניתן היום, ח' טבת תשפ"ב, 12 דצמבר 2021, בהעדר הצדדים.

5

6

יוני לבני, שופט